

Kutseühinguline ajakiri

Riigiteenijate häälekandja

Tellimise hind 1935. a.:

Aastas postiga . . . Kr. 1.50
 Poolaastas n 0.75

Ilmub 1 kord kuus

Tellimisi võetakse vastu igas raudteejaamas, riigi- ja omavalitsuseteenijate organisatsioonides ja kõigis postkontorites ja lehe talituses.
 Toimetus ja talitus: Tallinn, Kopli tän. 7-a. Telef. — Balti keskaam 3-57.

Kuulutuste hinnad

10 senti m/m., veeru laiuses.
 Tekstis 50 prots. kallim.

Nr. 10/11

30. novembril 1935. a.

XII aastakäik

Ühistegelise omaabi korraldamine riigi- ja omaval. teenijaskonnas.

Riigi- ja omaval. teenijate Keskliidu algatusel on Tallinna riigi- ja omaval. teenijaskonna peres liikuma pandud ühistegelise omaabi korraldamise mõte. Hiljuti peeti Keskliidu ruumes organisatsioonide vaheline nõupidamine selles küsimuses. Edasi Keskliit on ringkirjaliselt palunud Tallinnas asuvate riigi- ja omaval. teenijate kutseorganisatsiooni teatavaks teha Keskliidule oma seisukohad ja erisoovid ühistegelise omaabi korraldamise üle. Seega seisab see küsimus hetkel elavalt ning akuutselt päevakorral, mispärast ei oleks vast üleüldine ka „Side“ veergudel seda küsimust lähemalt puudutada.

Ühistegevuse ajaloost (A. Tammann. Ühistegevus) teame, et esimesed tarvitajate ühingud tekkisid Inglismaal XIX sajandi esimesel poolel. Esimesed ühistegevuse põhimõtete püstitajad olid Robert Owen ja William King. Tegelikult ja püsivalt viisid need põhimõtted ellu aga Rochdale linna puuvillavabrikute kangrud. Põhjuseks oli siin asjaolu, et vaatamata Rochdale riiete kõrgetele hindadele turul, maksti aga vabrikomanikkude poolt töölisele nii vähe, et nad vaevalt suutsid omal hinge sees pidada. Töölise palgakõrgendusnõuetele vabrikomanikud vastu ei tulnud, mispärast vaesed kangrud pidid teisi teid otsima oma seisukorra parandamiseks.

Mõned neist, — nii kirjutab Rochdale ühistegevuse ajaloo kirjutaja Holyoake, — töötä, peaaegu näljased, kõhklejad inimesed astusid kokku, et ühiselt nõu pidada raskest seisukorrast väljapääsemiseks.

Nii loodi ühistegelise omaabi.

Tooksime siin ka Rochdale ühistegevuse põhimõtted kokkusurutult mõne sõnaga. Need oleksid nimelt:

1. Kõigil liikmetel olgu ühesugune hääleõigus, vaatamata nende osamaksude suurusele. Seega asetati siin esikohale mitte kapital, vaid isik.

2. Ühingu kauplusest müüdagu ainult head kaupa ja täie kaaluga. Ühing, kui liikmete oma asutus, ei võinud ega tohtinud kunagi oma liikmeid petma hakata.

3. Kaupu müüdagu kohalikkude turuhindadega. See tähendab, et ühiskauplus ka odavamalt ei tohi müüa, kui teised kauplused seda teevad. Nimelt leiti, et odavamini müümisest mingit tulu pole, sest see kutsus erakaupluste poolt ägeda võistluse esile. Võistluses jääb aga harilikult kapitalivaesem pool alla. Edasi tuli seda teha võimalikkude ärikahjude kartusel, sest ärikasu on väga raske, pea võimatu iga üksiku kauba juures täpselt ette arvata. Teisest küljest on aga selge, et ühingu liikmetel ühiskaupluse tulu kuidagi kaotsi ei lähe, sest see seisab ühingu kassas, seega liikmete võimuses. Liikmetele muutub ühiskaupluse tulu sel viisil isegi tuntavamaks, kui neile aasta lõpul see ühekorraga välja makstakse.

4. Ühiskaupluse osamaksud moodustagu liikmete sissemaksudest. See tähendab, et liikmetel olgu võimalus osamaksusummat ühisuse kassasse ära tasuda ka osade viisi.

5. Kaupu müüdagu ainult puhta raha eest. Sellest põhimõttest praegusel ajal vist küll enamuses kinni ei peeta. Seda põhimõtet ei saa püsima jätta ka riigi- ja omaval. teenijate, kui väiksepalgiste tarvitajate ühingu loomisel.

6. Puhaskasu äräjagamine liikmete vahel sündigu vastavalt nende ostusummadele.

7. Poliitilisel ja usulisel alal valitsegu ühingu täielik erapooletus.

Peale nende seitsme põhimõtte, mis ühistegevuse õpetuses kõige laiaulatuslisemad ja põhjapanevamad, leidsid Rochdale ühingu juhtlausetes ja otsustes veel mõningaid teisi, nagu see, et 2,5% ühingu puhaskasust raamatukogude ja lugemistubade asutamiseks tuleb arvata, osa puhaskasust ühingu teenijatele jagada, sest et need kasu kogumises kaasa töötanud jne.

Kõik need põhimõtted üheskoos moodustavad teatava kindla terviku, mis tarvitajateühingu liikumise välja juhtis sellele ettevaatlikule, kainele ja tegelikule alusele, millel ta hoogsalt ja eluvõimsalt võis edasi areneda. Ühingu asutajad ise panid oma ühingu nimeks „Rochdale ausad pioneerid“ (s. o. teerajajad), kuid ühistegevuse ajalugu peab neid kangruid tunnustama teerajajateks kogu tarvitajate ühingute liikumises.

Kui meie nüüd lähemsime üle ühistegevuse rajamise tarvide kaalutlustele meie riigi- ja omaval. teenijaskonnas, siis peab rahuldustundega märkima, et käesoleva kirjutise alul mainitud riigi- ja omaval. teenijate organisatsioonide vahelisel nõupidamisel selgus, et soovitakse täiel määral ühistegelise omaabi korraldamist teenijaskonnas. Seejuures ei leidnud pooldamist olemasolevatesse tarvitajateühingutesse liikmeteks astumise mõte („Oma“, „Raudteelaste Tarvitajate Ühisus“ jne.), vaid pooldati täiel rindel omaette tarvitajate ühingu asutamist. Põhjuseks toodi siin kahtlustus, et mitmed Tallinnas eksisteerivad tarvitajate ühingud ei seisvat küllalt kindlal majanduslikul alusel, mispärast kardetakse liikmeks astumisel liikme vastutuse pärast.

Riigi- ja omaval. teenijate omaette tarvitajate ühingu loomisel, selle põhikirja koostamisel kerkivad üles mõningad probleemid, millised otsustamist ja lahendamist nõuavad. Nimelt ütleb tarvitajate ühingu normaali-põhikirja § 3:

„Müük ühingu kauplust, ladudest ja töökodadest sünnib kohemaksetava raha eest.“

Teatud tingimusi lubatakse küll müüa võlgu, kuid ainult põllumajanduslikke tootmisvahendeid ja tarbeid, nagu põllutööriistu ja masinaid, väetussaineid, külviseemet, loomasööti. Sarnast kaupa aga riigi- ja omaval. teenijad ei vaja. Arvesse võttes enamiku teenijate nõrka palgatset, tuleks vist küll see § välja jätta.

Edasi on teenijaskonnas, nii imelikuna kui see ka tundub, palju vaieldud selle üle, kas asutata riigi- ja omaval. teenijate tarvitajate-ühing peaks olema kinnine või lahtine, s. o. kas liikmeks astumine teha vabaks kõigile kodanikele.

Kuid meie küsisime, mis mõte on meil siis asutada omaette ühing, kui meie liikmeks kõiki vastu võtame ja seega sarnase võimaluse loome, et ühel heal päeval ülekaalus on mitte riigi- ja omaval. teenijad. Sel korral oleks ühingu üle valitsemise võim mitteriigiteenijate kätte läinud üle ja sellest momendist ei oleks ta enam sisuliselt riigi- ja omaval. teenijate tarvitajate-ühing.

Nüüd tegevuse ulatus. Muidugi mõista on olnud tegevuse ulatus sellest, kui palju tuleb kapitali kokku, s. o. kui palju teenijaid astuvad liikmeks. Seepärast tuleks riigi- ja omaval. teenijate organisatsioonidel otsekohe asuda ühistegelisele omaabi korraldamise mõtte propageerimisele oma liikmeskonnas. Kui vastav meeleolu juba loodud, siis tuleks Tallinnas asuvates organisatsioonides ning asutustes alustada liikmeks astuda soovijate registreerimist.

Kuid ühtlasi tegevuskapitali hankimiseks tuleks Keskkliidul pöörduda vastavate asutuste ning instantside poole palvega rahalise toetuse saamiseks. Teatavasti meil on hetkel majanduselu tõus, kapitalide tagavara kogumine, mis pärast sellest külgse toetuse saamisest vist ülepääsmata raskusi ei tohiks olla.

Päris selge on, et riigi- ja omaval. teenijate tarvitajate-ühingul on raske võistelda võitlusspordnikuga, sest teatud kaubad ostab inimene ikkagi lähemast poest. Kuid üksikute toitainete (või jne.) suuremal hulgal muretsemine otse tootjalt peaks siiski aset leidma. Eeskätt tuleks siiski võtta korraldamisele riide, jalanõude müük, küttepuude hoovi avamine, samuti rätsepa ja kingsepa töökodade asutamine. Samuti tundub tungiv tarvidus olevat ajakohase einelaua järgi, sest olemasolevad ei ole teenijale vastuvõetavad kas hinnalt, ehk jälle toiteväärtsusest ning puhtuselt. Need oleks alad, millistega eeskätt tuleks loodaval tarvitajate-ühingul tegemist teha.

Kui meie vaatleme ühistegelise liikumise tekkimist ja arenemist mitmesugustes maades ja mitmesugustel majanduselu aladel, ühtlasi jälgides selle liikumise juhtivaid põhimõtteid ning nende teostamisviise, siis näeme, et ühistegelus on just töötavate rahvaklasside, palgateenijate liikumine. Ühistegelise omaabi korraldamise peasihiks on isikute vabatahtliku ühinemise läbi selle poole püüda, et iga liikme töötulud täiel määral tema enesele, tema enese kasuks jääksid.

Seda kõike silmas pidades, tohiks olla igale riigi- ja omaval. teenijale, kui töötavale palgateenijale, ühistegelise omaabi korraldamine lähedaseks südameasjaks ja seepärast peaks iga riigi- ja omaval. teenija astuma oma enda poolt loodud tarvitajate-ühingu liikmeks, seega endale ja oma järeltulijale soole kindlustades paremat, helgemat majanduslik elujärge.

A. Me.

Töötulide lahendamise uus kord.

Majanduslike huvide pärast tekkinud kollektiivsete töötulide rahulisel teel lahendamiseks on riigivanema dekreediga 25. okt. s. a. (RT 98—1935, art. 766) maksimaalselt pandud töötulide lahendamise seadus. Selle seaduse alusel luuakse niisuguste töötulide rahulisel teel lahendamiseks teedeministeeriumi juure sellekohane komisjon. Komisjoni esimehe nimetab riigivanem, kuna liikmeteks on ex officio töökaitse ja sotsiaalkindlustuse osakonna ja tööstusosakonna direktorid ning kaks kaubandus- ja tööstusosakonna ja tööstusosakonna direktoreid ning kaks kaubandus- ja tööstusosakonna tööliskoja poolt nimetatud esindajat, Komisjoni liikmeile määratakse ühes nende nimetamisega ka asetäitjad; töökaitse- ja sotsiaalkindlustuse osak. ja tööstusosak. direktoreile asetäitjad nimetatakse vastavalt teede- ja majandusministrite poolt. Esimese ja kaubandus- ja tööstusosak. ning tööliskoja esindajad määratakse kolmeks aastaks.

Tekib mõnes käitises tööandja ja töölise vahel majanduslike huvide pärast töötüli, mis ähvardab streigiga, peab käitise valdaja sellest teatama vastavale tööinspektorile, kusjuures töölise esindajad (töölisnõukogu liikmed ja töölisvanem või nende puudumisel töölise üldkogu poolt valitud esindaja) kohustatud on tööandjale teatama kavatsusest alustada streiki, kui nende nõudmisi ei täideta, vähemalt kuus päeva enne streigi algust.

Tööinspektor või tema abi, (tarbekorral ka vanem tööinspektor) püüavad selle järele viia tülitsevad pooli kokkuleppele. Ei õnnestu see, teatatakse sellest töökaitse ja sotsiaalkindlustuse osakonna direktorile ning viimane teedeministrile. Peab viimane seda tarvilikuks, kutsutakse siis kokku töötulide lahendamise komisjon; teedeminister võib aga ka loobuda komisjoni kokkukutsumisest, anda töötüli lahendamise töökaitse ametkonnale hooleks või otsustada üldse mitte töötüli vahela astuda.

Antakse tüli komisjoni lahendada, on selle ülesandeks sobitada omakorda kokkulepet poole vahel. Saavutatakse kokkulepe, siis koostatakse selle tekst, millele alla kirjutavad nii tööandja (või -andjad) kui ka töölise poolt valitud esindajad. Allakirjutatud kokkulepe omab kollektiivlepingu jõudu ja sellest loobuda võib vaid kollektiivlepingute seaduses ettenähtud korras.

Ei õnnestu komisjonil töötüli lahendamine kokkuleppe teel, teeb ta ise tüli lõpetamiseks otsuse, mis on tema arva-

tes õiglane, kusjuures ta otsuse tegemiseks võib kasutada ekspertide abi.

Leiab komisjon, et temal andmete puudusel või mõnel muul põhjusel võimalik pole selgusele jõuda, kui võrd tööandjal võimalik on vastu tulla töölise nõudmistele, koostab ta sellekohase protokoll, teeb selle sisu teatavaks pooltele ja lõpetab siis oma tegevuse selle töötüli lahendamisel.

Tegi komisjon aga töötüli lahendamiseks otsuse, antakse see pooltele teada ning on viimased sellega nõus, astub komisjoni otsus jõusse eelpool kokkuleppe puhuks märgitud tagajärgedega.

Pole üks või mõlemad pooled otsusega nõus, võivad nad oma arvamise põhjendamiseks motiive esitada, mis siis koos otsusega esitatakse teedeministrile. Viimane kokkuleppele majandusministriga kaas kinnitab komisjoni otsuse või annab asja uuesti tagasi komisjonile lahendamiseks koosseisus, mis osa ei võtnud asja esmakordselt lahendamisest (välja arvatud esimees).

Teedeministri poolt kinnitatud komisjoni otsus on sunduslik nii tööandjale kui töölisele komisjoni otsuses märgitud tähtsajajooksul, mis ei või olla pikem kuuest kuust. Komisjoni otsuses ettenähtud töötingimusi võib muuta ainult tööandjate ja töölise vahelise kokkuleppe teel. Lõpetavad töölised, vaatamata komisjoni otsusele, töö otsuses ettenähtud tähtsajajooksul, siis vaatavad ametiasutused neile mitte kui streikijale, vaid kui omal soovil töölepingut lõpetanudile. Samuti koheldakse töölisi, kui nad lahkuvad töölt töötulide lahendamise komisjoni tegutsemise ajal kuni otsuse kinnitamiseni teedeministri poolt. Selle juures on aga töölisel õigus alustada streiki, kui komisjoni otsus pole töölise esindajale teatavaks tehtud nelja nädala jooksul alaliselt kestvate tööde ja kahe nädala jooksul hooajatoode puhul, arvates päevast, mil vastav tööinspektor asus töötüli lahendamisele. Saadab aga teedeminister küsimuse tagasi töötulide lahendamise komisjonile, pole töölisel õigust alustada streiki veel kahe nädala jooksul, teedeministri otsuse päevast arvates, kuigi juba oleksid möödunud eelpooltähendatud tähtsajad.

Keelatud ja karistatav on töölise streigile õhutamise alates töötulide lahendamise komisjoni tegutsemise algusest kuni komisjoni otsuse maksvuse tähtsaja lõpuni.

Järelevalve saavutatud kokkulepete või komisjoni otsuste täitmise üle kuulub tööinspektiooni ametnike ülesandetes.

Riigiteenijate palkadest ja palgaprobleemidest välismail.

Itaalia (lõpp).

Oktoobris 1922 toimus fašistlik riigipööre, millele detsembris 1923 järgnes riigiteenistusolukordade põhjalik ümberkorraldamine. Nagu nähtub valitsuse ettekandest kuningale, olid tähtsamad eesmärgid, mida püüti reformiga saavutada, järgmised:

1. Kindlaks määrata, millised teenistusastmed üksikutele valitsemisaladel võrdselt tulevad lugeda ja siis ka ühtlustada vastavate ametnikkude majanduslik seisund. 2. Kohandada palgad teenistus-

astmete (-kraadide) üleshitusele. 3) Võimalust mööda ühtlustada ametikõrgenduse saamise võimalused kõigil teenistusastmetel. 4. Kindlaks määrata iga ametiasutuse organisatsioon. 5. Kohandada palgamäärad paremini teenistusastmete (-kraadide) tähtsusele. 6. Kindlustada, et ametikõrgendused sünniks õiglaselt.

Maksmapandud reform püüdis omandada nii püsivate (kindlate) kui ka vabade (liikuvate) koosseisude süsteemi head omadused ja hüljata nende puudused. Ül-

diselt jäid kõigile — välja arvatud ainult kõige kõrgemad — ametasutustele perioodilised palgakõrgendused alles, kuid alama astme palga ülemäär jääb siiski väiksemaks järgmise kõrgema astme palga alamäärast. Ametikõrgendustel antakse eesõigus võimetele, mitte teenistusvanusele; kõrgendused olenevad jälle ära kõrgemate kohtade vabanemisest.

Nii kaitseväge- kui tsiviilpersonaali jaguneb vastavalt nõutavale haridusele (kõrgem, kesk- ja alamkeskharidus) kolme gruppi — A, B ja C.

Ametnikud gruppides A ja B jagunevad teenistusastmetelt ja palkadelt vastavalt kaitseväelisele auastmestikule alamleitnantid kuni feldmarssalini üheteistkümnese astmesse (kraadi), millele lisandub veel kaks astet eriti C gruppi kuuluvate jaoks (viimased võivad kuuluda ka kõrgeimasse astmesse — kuni IX astm. incl.), nii et üldse on olemas 13 palgaastet (-kraadi).

Et ühtlustada edasiliikumise võimalusi kõigis ametkondades, on üldine ametkohtade arv igal alal astmetesse jaotatud ühe ja kindla süsteemi järgi.

Asutuste koosseisud, samuti kui maks-

mapandud palgaastmed võivad muudetud saada ainult seadusandlikul teel.

Sellele üldisele reformile järgnesid varsti jälle muudatused üksikül aladel, mis eelpoolkirjeldatud ühtlustamispuüded osaliselt tühistasid. Lõpuks pandi 1929. a. maksma üldine korraldus ametnike majandusliku olukorra parandamiseks, mis muude seas ette näeb ka perekonnaabiraha maksmise kõigile riigiteenijale. Perekonnaabiraha suurus VIII kuni XIII palgaastmes on vastavalt teenistusaladele ja astmetele 1.584.— kuni 528 liiri aastas; sellele lisandub veel iga lapse pealt kuni kolme lapseni 316,80 l. kuni 105.— l. aastas; igalt järgmiselt lapselt aga kahekordses suuruses.

1930/31. a. järgnes majandusliku kriisi tõttu üldine ametnike palkade vähendamine 12% võrra. (Kas hiljem veelgi vähendamist on järgnenud, selle kohta pole meil praegu andmeid käepärast, kuigi juuba 1932. a. nende uut vähendamist nõuti 10 resp. 9% võrra; siis igatahes valitsus keeldus vähendamistest.)

Lõpuks toome veel mõningaid andmeid keskmistest ametnike palkadest ja ametnike arvust Itaalias.

Keskmised riigiteenijate aastapalgad Itaalias liirides:

	Grupp A	Grupp B	Grupp C	Abi-personaal	Üldine keskmine	Sellest liisatasud*)
Tsiviil- ja tehnilise administrats. personaal	24.011	19.528	12.742	8.534	15.456	696
Kaitsevägi	24.231	—	10.553	—	17.023	—
Politsei	22.340	—	13.950	6.538	9.341	380
Finants- ja vangivalve	26.898	—	12.941	6.134	7.985	—
Õpetajad {	kõrgemais õppeasut.	36.201	—	—	36.201	—
	keskkooles	19.210	15.751	—	18.574	367
	rahvakooles	—	—	9.939	9.939	193
Välisesindused	111.290	39.865	16.213	8.101	84.468	—
Justiits- personaal {	tsiviil	25.298	17.478	7.866	—	20.114
	kaitseväge	29.704	17.044	—	—	23.950
	Riiginõukogu ja arve- koda	39.987	—	—	—	39.987
Üldine keskmine	24.721	18.344	10.559	6.599	12.389	—

Riigiametnike ja töölise üldine arv Itaalias 1. jaanuaril 1932. a. oli järgmine:

	Tsiviil- ja kaitseväge ametnikke	Töölisi	Kokku
Otsene valitsemisaparaat	338.647	37.747	376.394
Sellest: tsiviilametnikke	179.187	—	—
Kaitsevägi ja relvastatud jõud	159.460	—	—
Autonoomsed riigitegevõtted	210.556	29.730	240.286
Kokku:	549.204	67.477	616.680
Tsiviil- ja kaitseväelise- personaali koloniaalteeni- stuses	19.350	2.354	22.704
Üldse:	568.553	69.831	638.384
Palgad miljonites liirides	6.719.571	415.859	7.135.432

Võrreldes riigiteenijate reaalpalku 1914. ja 1932. a., leiame, et see on 1932. a. kas suurenenud (+) või vähenenud (—) järgmiselt:

Kaitsevägi	+10,49%
Kohtuametnikud	+11,10%
Õpetajad	+17,64%
Tsiviilametkondade ametnikud	—8,74%
Keskmiselt A ja B grupis . . .	+8,12%
C gruppi kuuluv personaal . .	—8,92%
Abipersonaal	+13,08%

*) Niisugused liisatasud, mida ei saa kõik grupid.

Ekspursioon läbi Rootsi ja Norra

(Lõpp.)

Meie jätkasime reisu Oslo suunas läbi Romsdali oru Rauma raudteel. See raudtee on saanud oma nime Rauma jõest, mille kaldal ta mööda Romsdali orgu jookseb. Tema ehitus on maksanud umbes 40 miljonit norra krooni ja teda loetakse Norra inseneride tubliduse tõenduseks. Ja tõesti siin on sildu ja tunnelid, millele projekteerimine ja ehitamine on nõudnud inseneridelt oma kunsti põhjalikku tundmist ja suurt osavust selle rakendamisel. Näiteks Küllingi sild, mis on ehitatud graniidist ja mille pikkus on 76 meetrit. Tal on kolm kaart, kusjuures keskmise kaare avaus on 42 meetrit.

Kõrgus üle jõe põhja on 59 meetrit. Seda silda ehitati mitu suve ja ta on läinud maksma 700.000 norra krooni. Sellele järgneb 440 meetri pikkune Küllingi tunnel. Huvitav on Stavemi tunnel. Ta teeb mäe sees 1340 meetri pikkuse poolringi ja ta tõus on 313 meetrist 332 meetrini üle mere pinna.

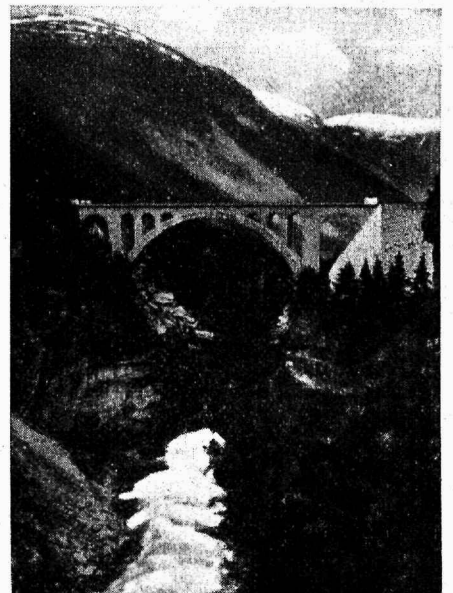
Sõit läheb kogu aeg mäkke. Mägede ahelikud siin mitmes kohas tuletavad Alpe meele. Varsti pärast Andalsnessi kerkib üks säärestest mägedest, mille tippu hüütakse Romsdali sarveks ja mille kõrgus on 1550 meetrit. Siis järgnevad Venjetindeni tipud kuni 1820 meetrit

kõrgel, Trolltinden 1794 m. jne. Koski ja kosekesi on siin arvutu hulk, mõned nendest väga võimsad. Näiteks Marsteini ja Flatmargi jaamad vahel peadpöörivaist kõrgusist allamüühaivast rohkearvulisist koskedest väärib äramärkimist võimas Mongefoss, mille kukkumise kõrgus on 820 meetrit.

Vaatamata sellele, et sõit oli kogu aeg mäkke, rongi kiirus oli võrdlemisi suur, küünlades mõnikord kuni 70 kilomeetriti tunnis. Maastik ümberringi oli siin nii vaheldusrikas ja ilus, et oleks tahtnud nii mitmelgi kohal peatuda või kas mõne tunni. Kahjuks meie aeg meile seda ei võimaldanud. Tähelepanu väärivate ehituste ja maastiku panoraamide kohta püüdis anda meile seletusi rongijuht niipalju kui tema ametikohuste täitmine seda talle võimaldas. Ta valdas täielikult inglise keelt. Üldse võis tähele panna, et Norra kiirrongides rongimeeskonna seas oli inglise keele oskajaid, kuna seda aga Rootsi kohta ütelda ei saa. Ka Rootsi rongiteenijad püüdsid meile mõnel puhul selgitusi anda, kuid see sündis alati ainult rootsi keeles.

Kuna sõit sündis läbi väga ilusa maastiku, siis ei pannud meie täheleki kui jõudsime Dombäsi, mis on Rauma tee lõpujaamaks ja asub 659 meetri kõrgusel üle merepinna. Siin haruneb raudtee kaheks: üks haru viib läbi Gudbrandi oru Oslosse ja teine, nõndanimetatud Dovri raudtee, viib läbi väga vaheldusrikka mägestikumaa põhjapoolse — Trondheimi. Siin tuli meil ka lahkuda meile suurt lahkust osutanud rongijuhist, sest et Dombäsis sünnib rongimeeskondade vahetus.

Ka edaspidine sõit sündis läbi mägise maastiku, kuid mäed muutusid juba madalamaiks ja mõnel pool mäeveerudel võis juba näha viljaga kaetud põllulapilkesi. Kell 8.00 õhtul jõudsime Oslosse. Jaama oli tulnud meid vastu võtma Norra raudteelaste ühingu juhataste liige G. T. Hval-sengen, Oslo jaama kaubakontori ametnik. Tema lahkkel kaasabil toimetati meie bagaaž Regina võorastemajja. See oli üks paremaid võorastemajja ja tubade hinnad olid kaunis soolased — 12 krooni öö-päeva eest. Kuid igasse tuppa oli võimalik mahutada 3 inimesel. Nii meiega tegime, mis meile võimaldas Oslo kohta võrdlemisi vägagi odavalt ööbimist. Huvi pärast käisime maad kuulamas mingisuguse

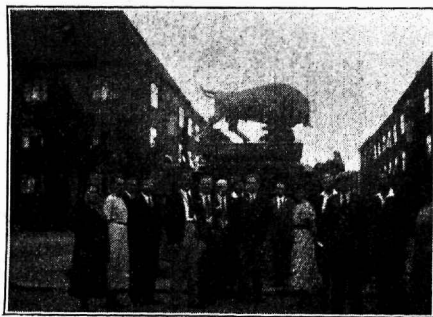
Küllingi sild Rauma raudteel

noorte ühingu võorastemajas, kuna keegi teadis rääkida, et seal olevat väga odav. Selgus, et inimese pealt oli seal takis 5 krooni sentidega öö-päeva eest ja vahu kohta oleks tulnud paar päeva oodata. Nii siis leppisime heameelega sellega, mis Norra kolleegid meile olid muretsevad.

Järgmisel päeval tutvunesime linnaga. Nagu ajaloost teada, on Oslo ehitatud vikingite kuninga Harald Haardraade (köva südamega) poolt aastal 1045. Vahepeal oli tal nimeks Kristiania. Kuid aastal 1925 ta sai oma esialgse nime — Oslo — jälle tagasi, mida ta enamalt tervelt kuussada aastat oli kannud. Pärilinnala elanike arv on 280.000, eeslinnade — 120.000, nii siis kokku 400.000. See annab juba Euroopa suurlinna mõõdu välja. Oma sirgete laiade tänavatega ja uuemate ehituste monumentaalsusega Oslo väärrib täiesti Euroopa suurlinna nime. Kliima poolest on Oslo kadestamisväärilises seisukorras: tänu Golfi hoovusele on siin suvel niikui Hispaanias ja talvel niikui Šveitsis. Linn asub Oslofjordi sisemises nurgas ja ta ümbruskonna moodustab toreda metsaga kaetud mäginne maa. Mägedelt avanevad suurepäraseid vaatepildid.

Linnas ja tema ümbruses on palju vaatamisväärsusi, niikui vikingite laevad, vanad lossid, mitmesugused muuseumid jne. Norra kolleegid juhtisid meid nationaalmuuseumi (riiklik kunstimuuseum). Siin on väga palju huvitavaid maale. Nende seas erilist tähelepanu vääriavad kuulsa maalikunstniku Edvard Munchi pildid. Skulptuurosakonnas võib näha Norra praegusaja kuulsaima skulptori Gustav Vigelandi töid. Sellele kunstnikule on määratud hiiglasuur pension, tema jaoks ehitatud avar maja töösaalidega ja praegu on püstitamisel temale ausammas.

Pärast lõunat käisime vaatamas uute elamute rajooni. Need on ehitatud linnavalitsuse poolt ja neis leiavad peavarju umbes 30.000 inimest. Olevat kavatsus veel ehitada maju 3000 perekonnale. Majad ei ole siin nii suured nagu meie neid võisime näha Poolas ja võib neid näha Viinis uute elamute rajoonides. Harilikult on nad kolmekordsed ja siin on püütud vältida kõike, mis oleks võinud anda neile kasarmute ilme. Majade vahele on jäetud bulvaarid, mänguplatsid. Mitte väga kaugel on suur tore park. Majade ümbrus ja rõdud on ilustatud lilledega ja igal pool valitseb eeskujulik puhtus.

Uute elamute rajoonis Oslos.

Õhtu oli vabaks kasutamiseks igapähele enda äranägemise järgi. Käidi muuseumis tiivolis, mis on siin suurepäraseks rahva lõbustamise kohaks. Üks grupp pani tähele, et teda jälgib üks mees, kes kangesti püüab kuulata grupi jutlemist. Viimaks mees astus grupi juure ja hakkas eesti keeles ennast tutvustama. Selgus, et see suguvend elutseb Oslos juba 30 aastat,

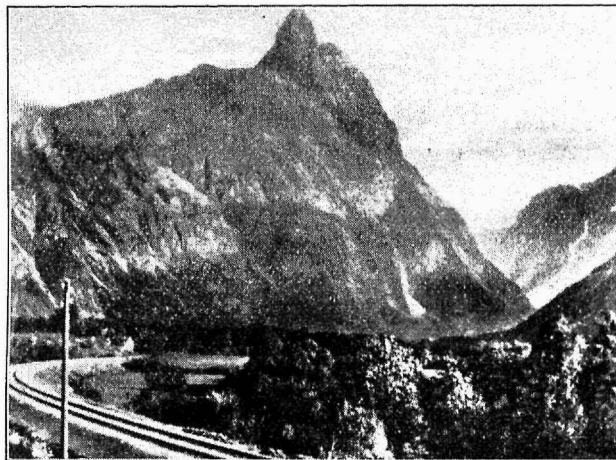
on siin ennast hästi sisse töötanud ja norralannaga abiellunud. Ta seletas, et teda olevat valdanud mingisugune seletamatu eriline tunne nähes korraka siin nii palju eestlasi ja kuuldes eesti keelt. Seda võis ka mehe näolt lugeda. Isegi norralannal näis olevat hea meel nähes oma teistpoolt nii kiindunult vestlemas oma suguvendadega. Mees rääkis, et olevat kord katsenud teinud siirduda iseseisvasse Eestisse, sest aga ei ole tulnud midagi välja! „Tuleb vist ikka siia jääda,“ lausus mees kurvalt. Et kodumaaga sidet pidada, tellinud ka eesti lehe. Olevat aga väga raske aru saada uuest keelest.

Mis puutub töö- ja palgatingimustesse, ning elukallidusse, siis ei erine need siin palju Rootsi omadest. Ametnike ja teenijate palgad on siin samasugused kui Stockholmiski. Lihttöölise keskmine nädalatasu on umbes 65, ametmehe 100 norra krooni (üks kroon = 92 eesti sendile). Raudtee liini päevatöölise palk on Oslos 9 krooni päevas. Mis aga Norrale peavalu teeb, see on töötatöölise suur arv. Suvelgi oli neid üle 100.000. Kuid vaatamata sellele suurele arvule, maksetakse töötatöölisele köva toetust. Raha hankimiseks on erilised maksud seadud

sisse. Näiteks kõikide ostude puhul, mis üle ühe krooni, tuleb maksta 1% erimaksu. Jõukamate klasside esindajad kaebasid, et neid koormatavat väljakannatamatute maksudega. Oli kõnelus ühe jõuka härraga, kes Eestis käinud ja meie olusid tundis. See ütles: „Mis viga Eestis elada, seal võib kapitali koguda; meil aga kooritakse sind maksudega paljaks.“

Järgmise päeva hommikul alustasime reisu Stockholmis suunas. Tuli sõita läbi võrdlemisi lameda maastiku, mis meile enam suurt huvi ei pakkunud. Õhtuks jõudisime Stockholmis. Ööbisime laeval. Hommikul käidi veel linnas tühja-tühja mälestuseks ostmas ja täpselt kell 12.00 hakkas „Wasa“ liikuma Tallinna poole. Ilm ei olnud enam sugugi nii veetlev kui siia sõidu puhul. Kuid peab tunnistama, et „Wasa“ kapten osutas meile võimalikult suuremat vastutulekut ja tänu sellele ei tulnud meil kannatada erilisi ebamugavusi. Tallinnale lähenedes ilm muutus halvaks ja hakkas isegi vihma sadama. Kuid vaatamata sellele matkajate meeleolu oli hea ja sadamasse sõideti sisse lauluga. Nii lõppes meie kaks nädalat kestnud matk.

J. R.

Åndalsnesi lähedal asuv Romsdalsfjorn (Romsdali sarv). Kõrgus 1550 m.

Post, telegraaf, telefon ja raadio 1934/35. a.

„Eesti Statistika“ kuukirjas nr. 167 (10.) oktoobrikuu eest 1935. a. annab posti-telegraafi-telefoni valitsuse ülevaate postiametkonna tegevusest. Toosime siinkohal mõningaid väljavõtteid sellest ülevaatest, nimelt neist osist, millised võiksid teatud huvi pakkuda teenijatele.

Isikkond. Ülevaatest selgub, et postiametkonna isikkond on kindlas arvulises vahekorras tööga ja vajalik tööhõudude arv arvuataks tehtud töö järgi statistiliste andmete põhjal. Sellest tingituna on postiametkonna teenijate töö normitud, nimelt on Teedeministri määrusega pandud maksma töönormid. Vastava seaduse põhjal (R. T. 109/110 — 1925) makstakse ametkonna teenijatele lisatasu sel juhul, kui asutised tegelikult on tulnud toime normidest väiksema isikkonnaga, kusjuures kokkuhoitud summadest jääb 50% riigikassale.

Postiametkonna töönormide aluseks on ühik, mis võrdub postivalitsuse, s. o. keskasutise teenijale 10 sekundile, kuna teenijale kohalistes asutistes see võrdub 9 sekundile. Olenevalt ka sellest peab tee-

nija keskasutises aastas läbi töötama 650.000 tööhüki, asutistes aga 840.000 tööhüki.

Postivalitsuse (keskasutise) 1934/35. a. normidekohane isikkond on suurenenud, võrreldes eelmise aastaga, 6,87 tööjõu võrra. Võrreldes tööobjekte eelmise aastaga näitavad suuremat tõusu kirjade arv, joonestamine ja sissekanded käsi- ning abiraamatuisse, milline tõus on tingitud sellest, et aruandeaastal oli suurem tegevus juhtnõõride väljatöötamise ning konventsioonide ja reglementide tõlkimise alal.

Postivalitsuse normidekohane isikkond 1934/35. a. oli tegelikult isikkonnast suurem 10,27 teenija võrra.

Kohalike asutiste isikkonnas on ametkonna töö ümberkorraldamise ning normimise tagajärjel saavutatud 1924 kuni 1935. aastani tähelepanuväärset kokkuhoidu. 1924. a. oli normidekohane isikkond ekspluatatsiooni alal 1349 ja tehnilisel alal 248 tööjõudu. Arvates siia juure postivalitsuse (keskasutise) isikkonna 85 teenijat, kujunes isikkond 1682 tööjõule. 1934/35. a. aga kujunes normidekohane

isikkond eksploatatsiooni alal astutes 1316, tehnilisel alal 262 ja postivalitsuses 77, kokku 1655 töötajad, seega 1,6% vähem kui 1924. aastal. Kui aga võrrelda töökogu 1924—1934/35. a. kohta, siis selgub, et see on suurenenud tervelt 43% võrra.

Aruandeaastal tegelik isikkond postiametkonnas vähenes 0,4% — arviliselt 8 teenija võrra. Siinjuures peab mainima, et postivalitsuse (keskasutise) isikkond moodustab kogu postiametkonna isikkonna arvust ainult 4% ja on seega väiksemad maailmas. Kui aga ametkonna teenijate arvule arvata juure ka ametõpilased, ametkandidaadid, postiveo- ja majateenijad, töölised ning agentuuride juhatajad, langeb see protsent koguni 2-le.

Isikkonna koguarvust 1659 oli mehi 1195 ja naisi 464. Administratsiooni ja tehniline ala on meeste käes, samuti vabateenijad (montöörid, kirjakandjad), kuna naised töötavad peamiselt telefoni alal.

Kuna ametkond oma teenistuses vajab oskuslikult ettevalmistatud intelligentsööjõudu, siis ametisse võtmisel maksavad kutselised tingimused füüsiliste ja vaimliste omaduste, hariduse jne. kohta. Ametit õppima võetakse vaid neid, kes kutsevalikubüroos psühhotehniliste katsete alal osutanud rahuldavaid tagajärgi, kuna ametissenimetamine sünnib vaid pärast ametõpilaseks olemist ja p.-t.-t. alade oskuse vastava eksami õiendamist ning mõnda aega kandidaadina praktiliseerimist. Tehnika alal on eriline ettevalmistus ja eksamid. Erilised täiendavad katsed võõrkeelise ja administratsiooni ala teadmises soodustavad ametikõrgendust kõrgemais ametis.

Kuna suurem hariduslik tase ja võõrkeelte oskus võimaldab ametnikel teenistusosal kiiremat edasilükkumist, on ametnike seas märgata tungi kesk- ja kõrgema hariduse järgi. Samuti õpitakse võõrkeeli, peamiselt inglise ja prantsuse keelt. Postiametkond võimaldab kõigile teenijatele ametipuhkuse. Puhkuste andmine toimub Riigiteenistuse seaduses ettenähtud alustel.

Ametkonna teenijate tervisliku olukorra eest hoolitsemine põhineb vastavatel seadustel ja määrustel. Riikliku arstiabi korraldamiseks on postiametkonnas usaldusarste 13, lepinguarste 295, hambaarste 42, ämmaemandaid 14 ja apteeki 44.

Arstiabi, arstimate ning matuste puhul antavaks rahaliseks toetuseks kulutati aruandeaastal Kr. 29.673,01 ehk iga teenija kohta Kr. 17,88.

Ametkonna teenijate (1659) haiguspäevade arv aruandeaastal oli kokku 9831 ehk ühe isiku kohta 5,9 päeva. Seejuures naiste teenijate haiguspäevade arv ületas meeste teenijate oma 30% teenija kohta. Kui aga naiste teenijate arvata juure haiguse päevad ka sünnituse puhul, siis on ületus 63,3%.

Organisatsioon. Postivalitsus, kui keskasutus, juhib kohalike asutiste töid ning ta on jaotatud vastavalt tööiseloole üheksasse alasse: tehnika, isikkonna, majanduse, arve ja aruande, kohtuasjade, posti eksploatatsiooni, postiveo, telegraafi-telefoni-raadio eksploatatsiooni ja rahvusvahelise p.-t.-t.-r. eksploatatsiooni ala. Kõigi nende tööalade juhatajad või korraldajad on otseses läbikäimises (alluvuses) postivalitsuse direktoriga.

Kohalike asutiste võrgu loomisel on tarvitatud rajoonide kujundamise põhimõtet ning asutiste astmelist asetamist.

Võttes arvesse Eesti riigi kõlbliku maa pindala, on üle riigi vaja 120 postkontorit (normaaltüüpilised asutised), 600 agentuuri ja 2800 postitalu. Selle kava järgi

on postitalituspunkti keskmine raadius 2 km, nii linnade kui maa kohta. See asutistevõrk on juba loodud, kuid krediidite puudusel ei ole suudetud umbes 500 postitalule seada sisse telefonikõnepunkti, mida aga teostatakse järk-järgult.

Telegraafi-telefoni tehnilise ala ülesannete täitmiseks ja juhtimiseks kohtadel on erilised asutised — maakondade telegraafi-telefonivõrgud, arvult 9. Tallinna, Tartu ja Narva linnade liinide võrgud on iseisvate linna telefonivõrkude korraldada, kes toimetavad ka telefoni eksploatatsiooni ala tegevust.

1. aprilliks 1935. a. oli asutisi liikide järgi: normaaltüüpilisi 123 (neist 116 posti-telegr.-telefoni kontorit, 1 peapostkontor, 1 peatelegraafi kontor, 2 posti-telegr. kontorit ja 3 iseisvaid telefoni-võrku) ja 21 eriülesannetega asutist, nimelt 1 posti jooksvate arvete büroo, 1 materjalide keskladu, 3 posti-t.-t. abikontorit, 4 telefoni abikeskjaama, 9 maakonna telegraafi-telefonivõrku ja 3 raadiojaama. Agentuure oli 606, telefoni kollektiivkeskjaamu 32, kirjatalusid 2880 ja telefoni-kõnepunkte 1456.

Telegraafi, telefoni, raadio tehnika alal tehti aruandeaastal järgmisi töid: hoiti korras ja remonditi õhuliine 11.116 km, poste õhuliinidel 169.588 tk., veekaableid 380 km, maakaableid 249 km, õhukaableid 90 km; telegraafi-telefonijuhtmeid: õhu-74.718 km, veekaabliisooni 696 km, maakaabliisooni 39.004 km ja õhukaabliisooni 8133 km; abonentseadmete kõnekohti oli 15.806.

Raadio alal ehitati majanduslikul teel uus lühilaine saatejaama sisseseade Haapsalu raadiojaamale.

Postivalitsuse proovikojas jõuti lõpule telefoniaparaatide etaloneerimiskatsetega. Vanad telefonikõne kõvendajad tehti proovikojas ümber ja muudeti tarvitamiseks kõlbulisteks.

Normaaltüüpilisi ja eriülesannetega asutisi teenivad ametkonna isikkonna koosseisu kuuluvad teenijad, kuna abiasutisi (agentuure jne.) teenivad teiste ametasutiste teenijad või eraisikud kõrvaltööna, mistõttu abiasutiste võrgu teenimine tuleb postiametkonnale väga odav. Agentuuride juhatajad saavad tasu läbitöötatud tööhühkute arvu järgi. 606 agentuuri teenimise eest maksti ainult keskmiselt 127 ametniku palk, s. o. 4,8 agentuuri juhatajat said kokku ühe ametniku palga.

1. aprilliks 1935. a. oli Eestis 3846 posti-telegr.-telefoni-raadiopunkti, neist 144 punkti varustatud oma ametkonna teenijatega, 606 punktile maksti tasu tööhühkute järgi, 32 punktis maksid tasu eraisikud ning 3064 punktis sündis teenimine tasuta.

Ametkonna normaaltüüpilistest asutisist asub: ametkonna oma majades 41, raudteejaamades 16, teiste riigiasutiste majades 7, omavalitsuseasutiste majades 4 ja eramajades 71. Abiasutiste ruumid ühes kütte, valgustamise ja puhastamisega on ametkonnale tasuta.

Aruandeaastal jätkati ametkonna asutiste ruumide ümberkorraldamist otstarbekuse ja ühtluse seisukohalt ning otstarbekate tööabinõude soetamist. Kohtades, kus tulid ehitusele uued hooned teiste riigiasutiste, raudteejaamade või vallavalitsuste jaoks, selgitati, kas on võimalik ja otstarbekas soetada neis hoones ruume ka postiasutiste jaoks.

Õhurongid Nõukogude Venes.

Juba mitu kuud tehtakse Nõukogude Venes katseid nõndanimetatud õhurongidega, mis koosnevad harilikust lennukist ja ühest või mitmest purilennukist. On

1934. a. suvel teostatud kontrollimisel selgus, et Tallinnas 20.888 korteril ei ole kirjakaasti ega panipaika, kuhu kirjakandja heidaks korterielanike kirjad nende kodund äraolekul. See asjaolu takistab märksa ja viivitab kirjade laialikandmist. Välismaal (Šveitsis, Belgias, Prantsusmaal) on tarvitusel kodused kirjakaastid, mis asetatakse peamiselt maja alumisele korrale trepiruumi. Selle tõttu seal kirjakandjad ei ole kohustatud kandma lihtkirjasaadetisi korteritesse kõrgemal majakordadel.

Rahandus. Postiametkonna tulud aruandeaastal võrreldes eelmise aastaga, suurenesid üldiselt 6,8% võrra. Seejuures oli suurenenud postituludes 2,5%, telegraafi- ja raadiotuludes 13,4% ja telefonituludes 11,4%. Tulude suurenemist põhjustas tegevuse kasvamise.

Kulud suurenesid üldsummas 8,6%, sellest korralised kulud 2,8%. Vaatamata kulude suurenemisele saavutati siiski tulude ülejääki 0,2% võrra rohkem, kui eelmisel aastal. Teenijate tasudeks, ametsõitudeks, toetusteks ja varustuseks kulus aruandeaastal 53,5% ametkonna kõigi kulude kogusummast.

Tasuvuse mõttes majandati 1934/35. a. postiametkonda tulukamalt kui eelmisel aastal. Ametkonna tegevus aruandeaasta jooksul andis ülejääki Kr. 951.739,06 ja juuresoetatud varandust Kr. 423.125,95 väärtuses, kokku Kr. 1.374.865.—

1. aprilliks 1935. a. oli ametkonna varanduste väärtus (varanduste kapital) Kr. 11.411.931,23.

Rahaliste õiendamiste vahakord välisriikidega kujunes Eesti kasuks, nimelt saadi välismailt välisriikidega arvete õiendamisel Kr. 377.869,52 ja maksti välismaile Kr. 276.050,70.

Postiasutiste üldarv vähenes 1,8%, kusjuures kirja-postiasutiste arv vähenes 4,6%, ajalehtede ja ajakirjade üldarv kasvas 2,7%, postipakkide arv vähenes 2,9%, rahakaartide operatsioonid suurenesid arvult 10,5% ja summalt 13,9%, väärtkirjade arv suurenes 11,6% ja summalt 51,4%, lunasaadetiste üldarv kasvas 5,5% ja summalt 6,1%. Posti jooksvate arvete büroos operatsioonide üldarv kasvas 60,2% ja rahaline läbikäik 143,7%, postikassangu operatsioonid kasvasid 4,0% võrra. Eesti Panga agentuurides toimetati 22.336 operatsiooni Kr. 839.393 suuruses. Riigihoiukassade agentuuride hoiuarvete arv oli 3530, hoiusummasid võetud vastu Kr. 770.922. — ja makstud välja Kr. 402.020.—

Telefon. Kohalike kõnede arv suurenes eelmise aastaga võrreldes 9,9%, sissemaiste kaugekõnede arv 11,2% ja välismaiste arv langes 1,6%. Telefoniabonente tuli juure 18999 ehk 11,6%.

Telegraaf. Telegraafi tegevus on vähenenud aasta-aastalt, kuid 1934/35. a. näitas ta tõusu üldiselt 6,0%. Sissemaiste telegrammide arv suurenes 38,7%, välismailt tulnute arv 0,2%, kuna välismaile läinud arv langes 18,6%. Transiit-telegrammide arv suurenes 4,2%.

Raadio. Raadiotelegraafi alal Haapsalu-Nõmme raadiojaama tegevus aruandeaastal oli peaaegu võrdne eelmise aasta omaga. Kopli rannajaama tegevus kasvas 5,07%.

Ringhäälingu kuulajate arv suurenes aruandeaastal 26,2%. Riigi tulu ringhäälingust 1934/35. a. oli Kr. 13.518,69.

läinud korda lennukile taha haagitud seitsme purilennukiga 400 meetri kõrgusele tõusta ja 40 minutit õhus viibida. Katsete täieliku õnnestumise puhul kavatsetakse halkata tarvitama õhurongide kaupade vedamiseks.

Riigi- ja omaval. teenijate Keskliidu tegevusest.

Keskliidu juhatus otsustas koguda andmeid elukalliduse tõusu kohta. Neist andmeist lähtudes pööratakse härra Riigivanema poole palvega riigiteenijatele ühekordse rahalise toetuse määramiseks jõulupühiks ning uute, elukalliduse tõusule vastavate, palkade maksmapanemiseks uuest eelarveaastast.

Riigi- ja omaval. teenijate organisatsioonide struktuuri küsimuses on Keskliidu esindajail mõtetevahetusi olnud härra Peaministri asetäitjaga. Nüüd on Keskliidul kavatsusel pöörduda palvega härra Riigivanema poole, et riigi- ja omaval. teenijate organisatsioonidele antaks seadusandlikul teel kaasarääkimise õigus teenijaid endid puutuvais küsimusis.

Haridussotsiaalministrile esitati märgu-kiri, kus uue haiguskindlustuse seaduse väljatöötamise puhul Keskliit motiveeritult palub haiguskindlustusseaduse muutmist alljärgnevates osades:

1. Haiguseravi kuludest tuleb ravitarvitajal teenijal tasuda oma arvel:

a) ambulatoorsel ravil kodus või arsti juures — 10—25%;

b) ravi haiglates, raviasutustes ja igasugune nakkushaiguste ravi — tasuta.

2. Arstiabi tuleb võimaldada ka legitimeeritud lastele, töövõimetule ning varanduseta vanematele ja pensionärede alaealistele lastele.

3. Hammaste ravi: lubada ravida 9 hammast 3-e aasta jooksul ükskõik mill ajal.

4. Arstide sõidukulude summa suurus sõitude puhul abitarvitaja juure tuleks vastavate taksikohaste normide alla viia.

Keskliidule on kaebusi tulnud mõnede lepinguarstide mittekiinnipidamisest vastavatest tasunormidest. Seepärast pöördus Keskliit Arstide Koja poole palvega teha

vastavaid korraldusi, et teenijail oleks võimalus endid ravida normikohaste tasude eest.

Pidevalt on Keskliidu juhatusel päeva-korral olnud ühistegelise omaabi korraldamine riigi- ja omaval. teenijaskonnas. Selle küsimuse konkretiseerimiseks ja reaalsele pinnale asetamiseks Keskliidu juhatus 30. X. 35 kutsus kokku organisatsioonidevahelise nõupidamise. Nõupidamisest võtsid osa peale riigiteenijate organis. esindajate, Omavalitsuse Liidu, Õpetajate Liidu, Tallinna linnateenijate ja pensionärede esindajad. Nõupidamisel jõuti üksmeelsele otsusele oma ette tarvitajate-ühingu asutamise vajaduse üle. Ühtlasi leiti tarvilikuks asutada Tallinnas einelaud riigi- ja omaval. teenijale. Lahtiseks jäi vaid küsimus, kas loodavasse ühingusse võivad astuda liikmetena isikud, kes ei kuulu riigi- ja omaval. teenijaskonda. Selles kui ka mõnes muus üksikasjas keskliit palus organisatsioonide seisukohta.

Arvesse võttes asjaolu, et kinoomanikud ei ole vastu tulnud riigi- ja omaval. teenijale pääsmetel hinnasoodustuse andmises, asus Keskliidu sekretariaat abinõude otsinguile teenijate soovide rahuldamiseks. Üheks abinõuks peeti teenijaskonnas propageerida teatriskäimist kinodekülastamise asemel, sest Tallinna teatrid on Keskliidule lahkelt vastu tulnud hinnalandumise küsimuses pääsmetelt.

Kutsetühingulisele ajakirjale „Side“ otustati anda Keskliidu tagavarakapitalist toetust Kr. 200.—.

Toetust anti põhjusel, et „Side“ peab tegutsema ilma nimetamist väärivate toetusteta ja seepärast on näha ette käesoleval aastal temal suurem puudujääk.

„Side“ on juba ligi 12 aastat ainukese

riigi- ja omaval. teenijate üldhäälekandjana püüdnud olla valvel teenijate huvide kaitsmisel. Temas on käsitamist leidnud pea kõik teenijate ellu puutuvad küsimused, samuti on Keskliidul võimalus olnud alati avaldada oma tegevusülevaateid „Sides“.

19. nov. käis peaministri asetäitja K. Eenpalu jutul Keskliidu delegatsioonikoosseisus J. Pipar, A. Merilaid ja A. Sprenk.

Pikemas mõtetevahetuses peaministri ja teenijate esindajate vahel selgitati küsimusi, millised seoses avalikõiguslike Riigiametnikkude Kogude loomisega ja üldse riigi- ja omaval. teenijate organisatsioonide moodustamisega, nende tegevuse ulatuse ja struktuuriga. Edasi selgitati ühistegelise omaabi korraldamise võimalusi ja riigiteenijale ühiselamute ja aiamaajakeste ehitamise küsimust. Ühtlasi puudutati linnade Liidu seisukohta riigiteenijate suvepuhkuste üle.

Peaministri aset. suhtus väga tähelepanelikult kõigisse teenijate esindajate poolt ettekantud küsimustesse.

Teisipäeval, 26. nov., võttis riigivanem vastu riigi ja omaval. teenijate keskliidu delegatsiooni. Teenijate esindajad esitasid riigivanemale 2 märgukirja, millised puudutasid ühekordse lisatasu maksmist riigiteenijale eelolevaiks jõulupühiks, ja riigi ja omaval. teenijate kutseorganisatsioonide korraldamise küsimust.

Riigivanem suhtus teenijate esindajate poolt ettekantud soovidele suure tähelepanu ning heatahtlikkusega. Jõulukes riigiteenijale lisatasu andmist pooldas riigivanem, kui ainult riigikassa seisukord seda lubab. See küsimus tuleb selgitamisele lähemal vabariigi valitsuse koosolekul.

Riigi ja omaval. teenijate organisatsioonide ümberkorraldamise alal ei ole valitsuse poolt veel midagi kindlat võetud ette. Riigivanem avaldas siin soovi, et praeguste riigi ja omaval. teenijate kutseorganisatsioonide esindajad esitaksid selles küsimuses oma kavad, soovid ning ettepanekud valitsusele materjaliks.

Postiljon Siugu ifus partii.

See lugu ei ole tõesti kuigi huvitav ega põnev, mõnan sed, ent piltlikuks näiteks, kuidas mõnele mehele amet võib saada õnnistuseks, võiks ehk tuua ära.

Olete muidugi kõik pannud tähele, kuidas hommikuti postkontori väravaist valgub välja jõuk mundrimehi, postiljone, igal hügelkott kirjudega rinnal, lisaks üksikuid kirju ja kaarte sõrmede vahel. Vapralt vajuvad linna mööda laiali, viies ühedele rõõmu-, teistele kirbi sõnumeid. „Kehv amet“ — olete mõelnud sel puhul.

Samal arvamisel olin minagi kõige hilisema ajani. Ent üks hiljutine sündmus sundis mind seda arvamist reviderima ja muutma ning nüüd mõlten, et postiljoni-amet on väga kena amet, eriti sobiv aga poissmeestele.

Vaadake, tunnen üht meest, postiljoni, kes tänu oma ametile tegi asja haruldase partii. Oivalise snävi või tehingu, kui tohib nii ütelda.

Vanapoiss oli seni. Aastat 40 või nii umbes. Käisin mõnikord tema pool aega viitmas. Lõime kaarte ja ajasime juttu üdamast-aadamast, nagu üteldakse. Siis kuulsin sageli Siugu — nii on tolle mehe nimi — suust juttu: „Rõbal amet see postiljoni-amet, sõber. Väimane leib, usu või mitte. Päev läbi mööda linna marssida,

raske kott kõhul, ei see ole nalja asi. Ja igasuguse ilmaga, sadagu vihma, tüsaku lund või kõrvetagu päike, sina muudkui vantsi. Ja kõiksugu ühikud, tead — tuleb kõvasti peale vajutada, et omadega välja tulla. Näed isegi, kuidas käin, jalad jooksvast konksus ja kanged ning nohust ei saa lahti. Heameelega loobuks sest tööst, aga mida sa hing ikka peale hakkad. Võtaks naise, oleks ehk elu pisut rõõmsam, aga mis sa säärase nüruse palgaga võtad. Ah, kehv on meesuguse elu...“ Olin Siuguga täiesti ühel nõul ja tundsin talle kaasa.

Nüüd, kuulake, tuleb mulle ühel päeval vastu tuttavat meenutav postiljon. Vaatan, oleks nagu Siugu, kuid pole nagu ka. Tundsin varem Siugu kuju juba kargelt ära. Kõndis siis kiürus ja kõveras, kirjakoht peagu kadunud rinnadõnsusse, samm tuim ja kõlkuv, ilme süinge, viril. Rusaiva mulje jättis. Nüüd — milline hämmastav muutus — mees kõnnib sirgelt kui tikik, samm kindel ja rind õieli aes kui maadlejal. Raske kott kõlgub nagu sulepadjake kaelas. Ja ilme — harva näeb sellast imet — mihelev, rõõmus, otsekui kavatseks mees praegu õnest hõiskama hakata. Üllatunult peatasin mehe ja kogelesin aralt: „Mis, sõber, sinuga juhtunud...?“ „Ah, leidsin

õnne, vennas... võib elada... hih-hih-hi...“ itstas salapäraselt ja kõndis kindralisammul edasi. Toibudes arusaadavalt huvitusin asjast. Otsustasin järgi uurida, millest äkki sellane hügla muutus Siugu olekus. Ja kestva ning pingutava töö tulemusena lahendasingi saladuse täielikult.

Ühel päeval, mis seal salata, oli Siugu rajooni kolimud õmblejanna Amanda Püggaste. Neiu, nagu kuulsin, paremais aastais, nii 33—37 vahel. Täpset vanust ei läinud mul korda välja selgitada. Kena ja töökas neiu. Ning on tööd inimesel. Kas rassi või ööd-päevad kokku, kuid töö ei lõpe. Hästi pidi teenima ja hästi elama. Ilus summake veel pangaski. Ja niisuguse õnne otsa, kujutlege ette, kukkus Siugu.

Nagu teada, ei ole meie uutel majadel vaheseinad mingid kõlakindlad müürid. Ei ole siis imestada, et jutukas ja uudishimuline vanaproua, kes osutus preili Amanda naabriks ja minu usutletavaks, oli loo arengust hästi informeeritud. Nagu mainitud vanaproua, kelle lahkele vastutulekule võlgnengi tänu saladuse avastamisel, jutustas, sai preili Amanda igal nädalal järjekindlalt kirja, mille toojaks oli minu vana tuttav postiljon Siugu. Kiri kuuldavasti oli preili Amanda emalt, kes elutses maal. Kelle muu käest võiski korralik neiu kirju saada.

Kuidas lugu täpselt algas, ei tea, kuid

Politseiteenijaile eri-distsiplinaarseadustik.

Üldine Distsiplinaarseadustik hakkas küll maksma alles käesoleva aasta 1. veebruarist, kuid nüüd on teda juba muudetud ja tema alt eraldatud politseiametkonna ametnikud ja teenijad ning viimaste kohta Riigivanema dekreediga 28. aug. s. a. maksma pandud eriline Politsei distiplinaarseadustik (R. T. 76 — 1935; art. 649). Viimane läheb üldisest Distsiplinaarseadustikust (DS) mitmeski küsimuses oluliselt lahku.

Kõigepealt on Politsei distiplinaarseadustikus (PDS) distiplinaarsüüteo mõiste tunduvalt avaram DS samast mõistest. DS järgi moodustavad distiplinaarsüüteo need Kriminaalseadustikus mitte-ettenähtud teenistusalased väärted, mis DS §§ 14—27 (incl.) kirjeldatud. PDS § 1 lubab aga peale viimaste karistada veel „ülemuse korralduste, teenistuseeskirjade ja politseiametnikkude ja -teenijate üldise asjaajamise ja käitumise kohta maksva korra vastaste muude tegude eest teenistuskohuste täitmisel kui ka väljaspool seda“.

Oluliselt on muudetud ka distiplinaar-karistuste redelit, pannes see maksma järgmiselt: 1) noomituse, 2) karistustoimkond, 3) koduarest, 4) arest, 5) paigutamine alamale teenistuskohale ja 6) tagandamine teenistuskohalt.

Karistustoimkond seisab selles, et karistatav määratakse väljaspool järjekorda sise- või välispostiteenistusse või korrapidamisele. Ülemäär — 6 karistustoimkonda.

Koduarestiga karistatu ei tohi selle karistuse kandmise kestel teenistusest vabal ajal kodust lahkuda. Ainult söömas käimine selleks valitud söögikohas on lubatud, kui karistatu ei söö harilikult kodus. Ka sauna võib ta minna ülemuse loal. Karistuse alammäär — 24 tundi, ülemäär — 21 ööpäeva.

Arestiga karistatu peetakse kinni politseiarestimajas eraldatud ruumis või prefektuuri juures selleks eraldi määratud ruumis. Ilma erilise vajaduseta aresti-

kambri ust ei lukustata. Karistuse alammäär — 24 tundi, ülemäär — 14 ööpäeva.

Teenistuskohalt tagandatud ei või võtta uuesti politseiteenistusse enne 6 kuu möödumist, arvates tagandamispeevast.

Seadustikus on üksikasjaliselt loendatud ka asjaolud, mida silmas tuleb pidada karistuse määramisel, asjaolud mis kergendavad või raskendavad süütegu jne. Ka tingimusi võidakse karistada (ainult p. p. 1—4 tähendatud karistustega), kusjuures katseaeg määratakse kuni 1 aastani (DS 1—3 aastani!).

Teenistuskirja kantakse ainult p. p. 5 ja 6 tähendatud karistused (s. o. alamale teenistuskohale paigutamine ja teenistusest tagandamine). Kuid paralleelselt teenistuskirjadega peetakse politseiteenijate kohta kiidu- ja karistusraamatuid, kuhu kantakse kõik distiplinaar-karistused; p. p. 1—4 loendatud karistused kustutatakse neist raamatuid, kui karistatu tegelikult teenistuses 5 a. jooksul pärast karistuse ärakandmist pole

karistatud p. p. 4 ja 5 loendatud karistustega. Ametikõrgenduste puhul avatakse kiidu- ja karistusraamatus kõrgendatu kohta uus leht, kuhu üle kantakse ainult need karistused, mis kuuluvad teenistuskirja kandmisele.

Distsiplinaarsüüteoasjade toimetamise korrast võib märkida kõigepealt, et süüteo selgitamiseks tuleb tingimata toimeta da juurdlus, kui süütegu on seotud riigi kahjuga või kui süüdlas karistatakse p. p. 5 ja 6 loendatud karistustega. DS seda kategooriliselt ei nõua.

Karistamisotsusele võib edasi kaevata 5 (DS — 7) päeva jooksul, arvates otsuse teatamise päevast, kõrgemale ülemale. Otsustatud kaebuse asjas nii kaebaja kui kaevatu (DS pole kaevatu, s. t. I astmes karistuse määraja ülema, edasikaebuse võimalust ette nähtud), võivad edasi kaevata kaebuse otsustaja vahetule ülemale kahe nädala jooksul, arvates otsuse teatamise päevast. Siseministri otsustele edasikaebust pole. PDS alusel tehtud otsuste peale kohtulikku edasikaebust pole. (DS järgi võib lõplikule otsusele edasi kaevata Riigikohtu kriminaal-osakonnale kassatsioonikorras).

Raudteelased, koonduge kõik Keskühingu ümber!

Keskühingu juhatus pöördus kõigi väljaspool Keskühingut seisvate raudteelaste kutseorganisatsioonide poole järgmise kirjaga:

„Lähemas tulevikus on kerkimas päevakorrale uus pensioni- ja haiguskindlustusseadus. Ka on võimalik, et kerkib üles riigiteenijate koja küsimus. Et need küsimused omavad meie kohta suure tähtsuse, siis on vajalik, et nende otsustamisel arvestataks ka meie seisukohtadega. See on

aga võimalik ainult siis, kui meil on ühised seisukohad ja meie neid ühiselt avaldame. Kahjuks ei ole kõik raudteelaste organisatsioonid koondunud ühe keskkoha ümber, mis mõjub halvasti neil juhtumel kui on tarvis meie eneste huvides esineda ühiselt. Eelpooltoodud arvesse võttes palub Keskühingu juhatus teatada kas Teie olete nõus võtma osa kõigi raudteelaste kutseorganisatsioonide esindajate üldisest nõupidamisest, kus tuleks arutusele koostöö küsimus.“

Rohtunud teerajad.

(Järg ja lõpp)

arvan, see oli armastus esimesest silmapilgust. Nagu kuulsin, kutsunud preili Siugukese ühel päeval tuppa, et „tulge istuge veidi ja puhake jalgu, näite nü väsimuna ja kurnatuna...“ jne. Siugu istunudki väru preili toas. Teisel ja kolmandal korral istunud juba kauem. Ja siis hakkanud juba omal vabal ajal preilit külastama. Käinud kord seltis kinoski. Kuni ühel vaikselt õhtul, nagu jutustas lahke vanaproua, leidnud preili Amanda ja Siugu vahel õrn ja elav keskustelu, mida minul endastmõistetavalt ei sobi ära tuua.

Sellest ajast sündis Siuguga hiigla muutus. Mees nagu vormiti ümber. Nii ihult kui hingelt. Tuleb mulle iga päev vastu ja ma imetledes nendin, et ta riht muutub üha sirgemaks, rind kõrgemaks ja samm kindlamaks. Mehele on äkki elu muutunud ilusaks, töö kergeks. Ei enam tundu kirjakott raskena ega vaeva enam jooksva. Sammub kui kindral sirgelt ja naeratus huulil pilvi agulid poriseid tänavaid, rahul endaga ja maailmaga.

Nüüd ma enam ei kahetse teda, pigem kadestan. Jah, sõbrad, nüisugune lugu juhtus minu tuttava, postiljon Siuguga.

Tõin selle lookese, nüütelda pildikese elust, õpetlikuks näiteks, et peame ka näiliselt räbalaimat tööd armastama ja nurisemata tegema, sest me ei tea, kuidas ta võib meile õnnistuseks saada.

Enn.

Enn võttis taskust paberrossikarbi ja ulatas Signele: „Kas suitsetate?“ Signe ei suitsetanud, vaid teatas, et temale polevat vastumeelt, kui mehed suitsetavad.

Enn süütas oma paberossi ja suitsujuga mõnuga õhku saates lausis: „Mulle ka ei meeldi näha paberossi noore naise suus, mis vihjab baaridaamile, kes on sunnitud suitsetama oma elukutse tõttu. Nii et selles punktis meie vaated ühtuvad. Aga ütlege, kuidas sattusite süia õpetajaks ja kui lubate, siis küsiks, miks Teie pole veel abiellunud?“ Enn tõi esile veel palju teisi küsimusi, et Signe julgestada ja avameelsusele provotseerida.

Mõned neist nähtavasti puudutasid Signe õrnu kohti, mille järele keelepaelad vallandusid ja ta hakkas kõnelema.

„Teie ilmumine süia tõi kaasa osa minu noorusaastaid. Tundsin Teid kergesti ära, ehkki peale koolist lahkumist kordagi pole kohanud. Süia aastate jooksul olen Teist avalikkuses mõndagi kuulnud, sest Teie nimi pole võõras seltskonnas. Kuid aastad pole Teid mõjutanud. Minuga on veidi teisiti.“

„No-noh, mis on siis Teile pettumusi

valmistanud, pealegi neis aastais, — vist südameasjad?“ naljatas Enn. „Rääkige siis mulle, vanale koolivennale!“

„Peale kooli lõpetamist maal läksin linna, kus õppisin edasi gümnaasiumis, mille lõpetasin kuue aastaga,“ jatkas Signe. „Elasin oma tädi juures, kes mind väga hoidis ja linnas teiseks emaks oli. Leiti, et tütarlapsel jatkub keskkooli haridusest ja eriti minule, sest olin siis juba 20-aastane ja küüps meheleminnekuks. Nii arvas tädi, keda minu vanemad, maainimesed, sarnastes küsimustes pidasid autoriteediks. Meie koolis oli matemaatika õpetajaks minu vanemate naabir poeg Rein Tamm, kes sageli külastas tädi ja kooli vaheajadel ka maal minu vanemaid. Tamme mõjutusel lepitati süiski kokku, et keskkooli haridusest üksinda ei piisa elluminekkuks, vaid peab omama mingisuguse kutse, või kutsehariduse. Valisin endale kooliõpetaja kutse. Kaks aastat hiljem registreeriti mind linna algkooli kaitseleõpetajaks. Nüüd olin iseseisev ega tarvitsenud kellegi sõltuda. Tundsin, et elu on ilus ja soovisin juua elukarikast tüe sõõmuga. Tädi juure jäin endiselt elama, kus koh-

Millal muutub riigiteenija pensionäriks?

Riigiteenistuse seaduses on tähendatud põhjused ja juhused, mis tingivad riigiteenija vabastamise pensionile mineku otstarbel. Selleks on öieti kaks põhjust või juhust, ja nimelt — kui riigiteenija vanadus on ületanud 60—65 aastat ja kui riigiteenija hädise tervise või parandamata haiguse või vigastuse tõttu teenistuskohuseid ei suuda enam täita.

Nii on seadusega päris selgelt ja võimalikult täpselt väljendatud moment, millal riigiteenija tahes-tahtmata muutub pensionäriks ja temal tuleb teenistusest lahkuda.

Kuid tegelikus elus, tänu seaduse võõrrii tõlgitsemisele, tuleb ette juhuseid, kus riigiteenija, kes on alles töövõimeline ja pole jõudnud nõuetavasse vanadusse, saadetakse pensionikomisjoni, et viimane annaks oma sanktsiooni teenija pensionile arvamiseks. Sellega seoses tuleb mõnikord komisjonidel lahendada keerulisi küsimusi — kas tunnustada riigiteenija töövõimeliseks, või invaliidiks, pensionäriks, — kus abiks peab võtma mitte üksnes arstiteaduslikud kogemused, vaid tihtilugu ka muud asjaolud ja kaalutlused.

Näiteks. — Teenija, 45 a. vana, on korduvalt (2—3 korda) aastas teenistusest puudunud haiguse tõttu. Juhuslike haigestumiste vastu pole ju keegi kindlustatud. Ta saadetakse pensionikomisjoni. Kas komisjon peab nüüd teenija tunnustama seesuguseks, kes ei saa teenistuskohuseid enam täita ja järelikult kuulub pensionile saatmiseks? Teine näide. — Teenija, 50 a. vana, on oma alalt teenistuskohalt ümber paigutatud teisele tööalale, kus ta pole töötanud umbes paarkümmend aastat. Kuna ta pole veel uue tööalaga vilunud, tulevad ette teenistuslikud eksimised. Leitakse, et teenija on närviline ja ta saadetakse pensionikomisjoni. Kas seda teenijat komisjon peab tunnustama töövõimeetuks, parandamata haigeks ja arvama pensionile?

Muidugi kaalub komisjon sarnaseid küsimusi objektiivselt ja otsustab erapooletult, mispärast ka paljud teenijad tulevad komisjonist välja töövõimelisteks tunnustatuina, et jätkata teenistust. Seda enam siis paistab võõrastavana, mis otstarve on sellel, kui töövõimeline teenija peab teenistusest lahkuma ja minema pensionile?

Kui pensionile-minek on mõeldud karistusena mõne teenistusliku eksimuse

või kõrvalekaldumise pärast, siis muutuvad automaatselt kõik vanemad riigiametnikud ja teenijad, ka need, kes oma teenistuses äärmist kohusetruudust üles näitavad ja kellel seisab ees pensionile minek, sama saatuse osalisteks, s. o. karistust ootajateks, mis viimaste enesetunde mõjub masendavalt. Soovitakse aga vabaneda pensionile saatmise ettekäändel ebakorralikest teenijatest, siis on see asjata vaevanägemine, kuna selleks on seaduses nähtud ette kindlad normid, ehkki teissugused. Enam objektiivsust teenija saatuse määramisel! —
Riigiteenija-senior.

Riigiteenijaile oma kodukolle.

Majandusministri hiljutine kõne, mis ka ajalehtedes ära toodi, puudutas muuseas palgaprobleemi ja riigiteenijate palgaolusid. Kuna majandusministri seisukohad riigi majanduspoliitikas on ühtlasi valitsuse seisukohad, siis jälgisid riigiteenijad loomulikult seda ettekannet suurima huviga. Majandusminister leiab, et riigiteenijate palku ei saa praegusel silmapilgul tõsta, sest siis tõuseks ühtlasi ka otsekohe elukallidus.

Ehkki vahepeal elukallidus on juba tõusnud, mis teeks vajalikuks riigiteenijate tasude tõstmise vastava protsendi suurusel, tuleb siiski arvestada sellega, et lähemal ajal jäävad riigiteenijate palgad endisteks. Et nüüd elukalliduse kiuste saadavast palgast ära elatada ennast ja perekonda, tuleb riigiteenijatel täit tähelepanu pöörata oma abiorganisatsioonile, missugust vahendit seni väga vähe on tarvitatud. Isegi pühakiri ütleb, et, inimene, aita iseennast, siis aitab ka Jumal! Mispärast siis ei peaks riigiteenija oma jõudu tööle rakendama enese olukorra parandamiseks?!

Mullu kevadel võeti kahel riigiteenijate kutseorganisatsiooni ülemaalsel kongressil vastu otsus, millega tunnustati tarvilikuks astuda samme, et riigiteenijad

saaks igaüks oma kodukolle, mis jääks temale ja ta perekonnale jäädavaks koduks. Raudteelaste ja postiteenijate kongressidel leidis üldist poolehoidu mõtte, varustada riigiteenijaid odavate korteritega, ehitada riigiteenijatele nende eneste osavõtul ja valitsuse toetusel ühismajad, kus leiaksid riigiteenijad oma perekondadega oma peavarju. Odav korter, pealegi kui see jääb riigiteenijale pärisomanduseks, parandaks märksa riigiteenija majanduslik olukorda, olles tuntuvaks toeks väikeste palgade kõrval. Siin peab kahetsema, et sellele mõttele ei tulnud varem, juba aastaid tagasi. Kuna selle mõtte elluviimiseks midagi nimetamisväärset seni tehtud ei ole, ehkki kongressi otsused ammu teatavaks on tehtud ja laias riigiteenijaskonnas reaalseid samme pakitsevalt oodatakse, tuleks Keskkliidul katsuda igatpidi sarnast elulist küsimust, nagu seda on riigiteenijate odavate korteritega varustamine, teostamisele lähemale viia. Vajame hädasti kahe- ehk kolmetoalist odavat korterit, kus riigiteenija oma perekonnaga saaks tavalise kodaniku kombel elada ja normaaloelukorras tulevasti riigikodanikke kasvatada.

Riigiteenija-senior.

tasin sageli oma endist õpetajat Rein Tamme kui eeskujuliku meest, kes võiks igat naist teha õnnelikuks. Sain aru, kuhu tädi kõnelused sihtisid. Rein Tamme tähelepanu köidistas minu kui naise uhkust ja enesest lugupidamist, kuna minu endised kooliõed mind kadestasid. Meie vahekorrad muutus üha sõbralikumaks, soojemaks ja meist sai õnnelik abielupaar...

Sõna õnnelik kuuldus kuidagi rõhutatuna ja Signe häälm muutus sosinaks, mis viimaks katkes. Tekkis paus, mida Enn ei katkestanud, vaid vaikides ootama jäi, pingile nõjatudes.

„Aga kus on Teie abikaas,“ katkestas Enn vaikuse, „on ta surmud!“

„Mitte surmud tavalises mõttes kuigi minu le ta seda on,“ vastas Signe resigneeritult.

„Esimesed abieluaastad olid peaaegu õnnelikud, arusaamatusi ette ei tulnud, valitses sobiv vahekorrad. Majanduslised muresid ei olnud, kuna mu mees sai head palka ja mina teenisin ka. Siis ilmus valitsuse poolt seadus, mis puudutas riigiteenijaid-abielupooli. Kuna mehe kuupalk ulatas kaugel üle 140 krooni, siis kuulus üks abielupooltest teenistusest vabandamisele. Minule ei sünnitanud see asjaolu sugugi tusk, sest Reinu palgast piisas täiesti mõlematele äraelamiseks. Pealegi huvitasid mind perenaise ülesanded, mis kodus majapidamises küllalt

tähtsad, kuid mis minu teenistuses oleku tõttu lohakile olid jäänud. Kavatsesin kohe ametist lahkuda ja rääkisin sellest Reinule. Seal siis avastas oma mehe iseloomus joone, mida ma varem ei aimanud. Kokkuvõtteks on inimese voo- ruseks, mida ma juba varem Reinu juures tähele võisin panna. Kuid liialdus kokkuvõtteks muutub sageli ihnsuseks, mida mina voo- ruseks ei pea.

Reinu juures tuli nüüd ilmsiks ihnsus, haiglane omakasupüüdis, mis oli põhjuseks esimesele arusaamatusele, mis tekitas meie vahel kuristiku ja hiljem täieliku lahkuminekku. Rein nimelt kalkuleeris puht-matemaatiliselt, temale omase asjalikkusega, et saab ka teisiti ega pruugi sugugi ametist lahkuda. Võtame vormiliselt abielulahutuse, aga sisuliselt jätkame endiselt kooselamist ehk abielu. Sellega päästame kuni ükskorda krooni kuus ehk ükstuhat kakssada krooni aastas. Ta tõi selle tõenduseks näiteid, kus mõned riigiteenijad-abielupooled analoogiliselt on toimunud ja katki polevat midagi. Rein vandus, et ta armastavat mind üle kõige ja saavat ka edaspidi mind armastama, kuna välispidine muudatus pole muud, kui vormiküsimus. Et paljud intelligent töötud kannatavad tööpuudust ja nälgivad, siis ei saavat seda lahendada minu ametist äraastumisega. Reinu argumentidele ei suutnud ma muud vastu tuua, kui moraalil, ligimesearmastuse, sot-

siaalõigluse, mis aga põrmugi teda ei kõigutunud. Ta jäi kindlaks oma kavatsusele. Armastas in tookord oma meest, muidu oleksin toimunud nii, nagu hiljem.

Kahe kuu pärast esitasime linna koolivalitsusele dokumendid — Rein omad, mina omad, kust võis näha, et meie abielu on seaduslikult lahutatud.

Elu läks loomulikku rada. Abieluliste teenistuse seadus jättis meid puudutamata, ehkki meie kolleegid teadsid, millise kombinatsiooniga olime seadusest mööda hül- litud. Iga kuu viisime panka intresside peale oma teenistuse ülejäägid, mis pidi Reinu kalkuleeratsioonide järgi viie aasta pärast võimaldama osta soliidse kinnis- vara. Sealjuures elasime lahedad.

Kuid peagi hakkas südan torkima otsekui mõni okas, mis tekitas valulise tur- de ühes piinlikkusega elada ühes korteris, jagades abieluvõõrit mehega, kellega seaduslikult ollakse lahutatud. Ühtlasi pais- tis mulle, et muutunud oli vahekorrad koolis oma kolleegidega ja samuti ka õpilastega. Endine otsekohesus ja avameelsus käitu- mises oli kadunud. Kuulsin juhuslikult mõningaid märkusi tehtavat enese kohta, panin tähele eemalehoidmist enesest. Va- rem püüdsid lapsed koduteel üksteise õh- nal minuga seltsida, süütult vadistada jne. Nüüd seda enam ei tehtud. Ka minu kol- leegid leidsid ikka mõne ettekäände ko- duteel lahku minna. Peagi juhtus midagi, mis mind roopast välja löi. Kord

Postiteenijate k.-ü. keskjuhatus tegevusest.

Keskjuhatus koosolek peeti 17. nov. s. a. Koos olid kõik juhatus liikmed.

1) R. Kroon lahkus abiesimehe kohalt. Esialgu jääd ühe abiesimehega ja Krooni asemele uut ei valitud.

2) Pärnu osak. peakoosolek oli võtnud vastu otsused:

a) nõuda ametite ümbervalimist Keskjuhatuses,

b) nõuda Keskjuhatuselt seisukohavõtmist Talvingu teguviisi kohta Pärnus.

c) nõuda Talvingu ja Kallmani ärakutsumist kõrgenduskomisjonist ja Kallmani erikapitali komiteest.

Ühtlasi mainib Pärnu peakoosolek oma otsuse motiivides, et Kallman kuuluvat ühingusse põhikirja § 6 väärtõlgenduse tõttu, leides, et ta ei võiks ühingusse kuuluda.

Küsimust arutanud, kõik asjaolud arvesse võtnud ja kaalunud, Keskjuhatus otsustas vastata Pärnu osak. järgmist:

a) Põhikirja ja kodukorra tõlgendamine ei kuulu Keskjuhatus ülesandesse,

b) Talvingu teguviisi ei saa sisuliselt Keskjuhatus arutada, kuna pole kõik andmed teada asja kohta,

c) Kallman ja Talving ei kuulu kõrgenduskomisjoni,

d) Keskjuhatus ei pea tarvilikuks enne kongressi ümbervalimisi ette võtta.

Selle otsuse poolt oli 6 häält, erapooletuid 2, kuna hra Imelik ei võtnud hääletusest osa.

Hra Imelik teeb ettepaneku tõlgendada põhikirja § 6 nii, et kutseühingu liikmeks saavad olla vaid isikud, kes on postiametkonna teenistuses, leides et Pärnu osakond oli õigustatud üles võtma põhikirja § 6 tõlgendamise küsimust.

Kallman teeb ettepaneku seda ettepanekut mitte hääletusele panna, sest see on põhikirja ja kodukorra vastane.

Kallmani ettepanek saab 6 häält poolt, 1 vastu ja 2 erapooletut, seega vastu võetud ja Imeliku ettepanek ei tule hääletusele.

3) Kongressi sooviavalduse kohaselt ot-

sustati saata kõigile osakondadele ringkiri ja paluda III poolaasta liikmemaksu õien-damist Keskjuhatusesele detsembrikuu jooksul.

4) Kongressi sooviavalduse kohaselt algatas Keskjuhatus eeltööd kutseühingu tegevusalbumi koostamiseks, et jäädvustada tulevastele põlvedele kutseühingu asutamist kui ka tegevust esimestel aastakümnetel. Otsustati saata kõigile osakondadele ringkiri ja paluda andmeid kohtadelt. Andmeid palutakse: osak. asutamisest, eluavaldustest, tegevusest, liikmete arvust, ülesvõtteid, mälestusi, muljeid, osak. kultuurilisi ja seltskondlikke üritusi jne.

Juhul kui see kaastöö osakondadelt nõuab kulusid, siis palutakse 5. detsembriks üles anda kulusummad, et Keskjuha-

tus teaks võtta vastavad summad 1935. a. eelarvesse.

5) Haapsalu majahoidjaks võeti postiljon Paju Haapsalust, kellega sõlmiti kirjalik teenistusleping.

Endine majahoidja oli igal suvel maal liinitöödel ja ei saanud selle tõttu enam majahoidja ülesandeid täita.

6) Riigiteenijate kooperatiivi asutamise küsimust pooldati, kuid et see puudutab eeskätt Tallinna teenijaid, siis otsustati paluda Tallinna osak. juhatus selles asjus asutajatega ühendust pidada.

7) Keskkliidule otsustati saata märgukiri, et kiiremas korras võetaks kõne alla riigiteenijatele elukorterite ehitamise küsimus riikliku laenu abil.

8) Kinnitati kuludokumendid.

9) Juhatus töökorralduses otsustati toimida kodukorra kohaselt.

Juhatus.

Uus raudteeteenijate eksamineerimise kord.

Teedeministri poolt kinnitatuna on pandud maksma uus raudteeteenijate eksamineerimise kord. Selle järele eksameid korraldatakse isiku ametisse määramisel ja teenija ühelt ametialalt teisele paigutamisel või tema teenistuskohustes uue ala juuremääramisel. Samuti võib ameti juhataja korraldada eksamile määramist juhtumitel, kui tekib kahtlus teenija teenistuskohuste või teenistuse eeskirjade teadmises.

Eksamineerimise komisjonid on kahe-sugused: ametkomisjonid ja liinikomisjonid. Nende koosseisu moodustavad:

Ehitusameti alal:

1) ametkomisjon: esimees — tehnika toimkonna juhataja või tema abi ja liikmed — kaks jaoskonna juhatajat või nende abid, ameti juhataja määramisel.

2) liinikomisjonid: esimees — vastava jaoskonna juhataja või tema abi ja liige — üks teemeister, jaoskonna juhataja määramisel.

Ekspluatatsiooniameti alal:

1) ametkomisjon: esimees — liiklemise toimkonna juhataja või inspektor ja liikmed: üks liiklemise või üks kaubanduse toimkonna esindaja ja üks ekspluatatsioonirevident, ameti juhataja määramisel ning tariifide alal — üks finantsameti esindaja, ameti juhataja määramisel.

2) liinikomisjonid: esimees — vastav ekspluatatsioonirevident ja liige: jaamateenistuse alal — üks jaamaülem, ekspluatatsioonirevidendi määramisel, rongiteenistuse alal — konduktorite reservi ülem või jaamaülem, kes täidab konduktorite reservi ülema kohuseid.

Veoameti alal:

1) ametkomisjon: esimees — veereva koosseade toimkonna juhataja või vastava erialalise toimkonna juhataja ja liikmed: üks jaoskonna juhataja ja üks eriteadlane vastavalt alalt, ameti juhataja määramisel.

2) liinikomisjonid: esimees — vastava jaoskonna juhataja või tema abi ja liikmed — revident ja ekspluatatsiooniameti esindaja, vastava ameti juhataja määramisel.

Ametite juhatajad võivad tarbekorral komisjonist osa võtma määrata ka teisi ametnikke.

Tähenadatud komisjonides kuuluvad eksamineerimisele järgmistele ametkohtadele määratavad või kandideerivad või neil kohtadel teenivad isikud:

Ehitusameti alal:

1) ametkomisjonis: teemeister, hoone- ülevaataja ja tema abi ning töörihma vanem; signaalimehaanik, vanem tehnik ja vanem elektromehaanik, liini teenistuse alal.

2) liinikomisjonis: kümnik, remonttööline, silla- ja signaalilukksepp, valvur ning mootordresina juht;

Ekspluatatsiooniameti alal:

1) ametkomisjonis: liiklemise korraldaja, jaamaülem ja tema abi, jaamakorraldaja, jaamateenija, liiklemisametnik, lähetusametnik, rongi revident, rongijuht, telegraafiametnik, kaubakontori juhataja, laojuhataja, laekur, takseerija, kauba üleandagent, kauba vastuvõtja-väljaandja, kaubandusametnik, konduktor-laekur ja teistel neile vastavatel ametkohtadel teenivad isikud.

2) liinikomisjonis: piletimüüja, valvur-piletimüüja, vanem konduktor, konduktor, vanem rongiseadja, vanem roopaseadja, rongiseadja, haakija, lokomootori

tundide algades klassituppa astudes leid-sin ühe õpilase nuuksumas ja äranutetud silmadega. Minu küsimusele, mis on juh-tunud, vastati vaikusega. Ka nuuksuv tü-tarlaps ei annud mingit seletust. Võtsin siis nuuksuva tütarlapse kaasa ja läksin õpetajatuppa. Rahustasin ja meelitasin teda, kuni viimaks suure vaevaga korda läks teada saada lapse kurvastuse põh-just. Ja see, mida teada sain, lõi mulle otselku piitsahoobi näkku. Lapsed rääki-nud, et mina elavat kõlbmatut elu, elavat koos võõra mehega, mis polevat kohane nende kooliõpetajale. See oli mulle liig. Vaevalt suutsin oma tunnid lõpetada, mille järele koolist lahkusin kindla otsusega, sinna mitte kunagi enam tagasi pöörata. Rein polnud veel koju jõudnud. Mul oli aega üksinda oma elu- ja viimase siind-muse üle järele mõelda.

Arutasin läbi kõik üksikasjad ja jõud-sin äratundmisele, et ükski mees, kes oma naist armastab, ei toimi nii, nagu Rein. Oma külma kalkuleerimisega ja raha-ahmusega asetas ta mind ühele pulgale armukesega, mida mulle näkku üteldi ühe süüta koolilapse suu läbi. Otsustasin lahkuda mehe juurest jalamaid. Meie kolmeaastane tütar Elga oli tähelepane-mata tuppa tulnud ja vaatas mulle otsa suuril silmil. Nähes neid silmi, mis tu-letasid meele minu õpilase äranutetud silmi hommikul koolis, hakkas mul veel valusam. Minu oma laps võib ükskord

koolist tülles nutetud silmil rääkida sama, mis rääkis äsja väike koolitüdruk. Ja mis vastan ma temale, kas pean siis tema juurest põgenema või temalt etteheidet kuulma?!

Tunni ajaga olid pakid koos ja ma lah-kusin ühes Elgaga, et maale talu vanemate juure esialgu sõita.

„Tahaksin meeldi Teie tüdart näha, ja... kas oma endist meest ilka armastate,“ uudistas Enn, ning avaldas Signele ühtlasi oma suurimat lugupidamist.

„Elga elab minu vanemate juures, vah-hest ka minu juures ja kooli vaheaegadel elame mõlemad talu vanemate juures. Talvel õpib ta linnas samas gümnaasiumis, kus minagi olin. Endise mehega on vahekorrad selged, kuna laps kuulub koh-tuotsuse järele minule. Rein kirjutas mulle palju peale minu lahkumist, palu-des andestust ja seadusliku abielu järele-seadmist. Kuid tee meie vahel on juba rohtunud. Ma ei saa midagi parata, ma ei armasta teda enam.“

„Olete tubli naine. Ma ei kahetse nüüd, et teelt eksisin ja õhtusest rongist maha jäin. Sooviksin ka teinekord veel eksida. Nüüd aga on viimane aeg Teil puhkama minna ja minul — otseteed jaama.“

Seepeale tõusis Enn pingilt, saatis Signe kuni koolitoani, jättis jumalaga. Signe soovis head reisu ja peatset jälle-nagemist.

—k.

juht, roopaseadja — veejaama masinisti ametkohal, roopaseadja, vedurisaatja, signalist, jaamatöömees, valvur ja õpilane ning teistel neile vastavalt ametkohadel teenivad isikud;

Veo ametialal:

1) ametkomisjonis: vedurijuht, mootorsõidukijuht, kontrollmehaanik, tehnikagent, elektrotehnik ja elektromehaanik;

2) liinikomisjonis: vedurijuhi abi, vaguni järelevaataja, vaguni õlitaja, veejaama masinist, vagunikütja, vagunikütja-valgustaja, aurukatla-, veduri- ja depookütja.

Eksami tähtpäev teatatakse komisjoni liikmeile ja eksamineeritavatele hiljemalt 3 päeva enne tähtaega.

Eksami tulemused märgitakse hinnangu: „hea“, „rahuldav“ või „mitterahuldav“. Eksam loetakse sooritatuks, kui eksami hinnang kõigis küsimustes on vähemalt rahuldav. Eksamineerimise protokoll esitatakse ametijuhatajale ja hoiatakse teenija teenistuskirja juures.

Teenijale, kes sooritanud eksami mitterahuldavalt, võimaldatakse teistkordne eksam, mitte varem kui 2 kuu möödumisel. Teist korda eksamit mitterahuldavalt sooritanuile võimaldatakse eksam ametijuhataja eriotusel. Kolmandat korda mitterahuldavalt eksami sooritanud isikute kohta tehakse vastavad järeldused maksvate seaduste ja määruste alusel.

Olenemata eelpooltoodud eksamite korraldust on kõik juhtivad ja järelevalve ametnikud kohustatud järjekindlalt katsetama neile või nende järelevalvele alluvaid teenijaid maksvate ja eriti uuelte maksma pandavate raudteemääruste ja juhtkirjade teadmises. Kui katsetatav on osutanud oma teenistusalaspeetuvate määruste ja juhtkirjade tundmises mitterahuldavaks, siis määratakse teda eksamile eelpooltoodud korras.

Eksamile sõiduks antakse teenijale ametlik priisõidupilet, kuna päevaraha sõitjale ei maksta.

(Zääro), Elmar, noor. post. Tartu ptk. — van. post., arvates 16. okt. 1935. a. Treimann, Artur, noor. post. Tartu ptk. — van. post., arvates 16. okt. 1935. a. Kuusik, Oskar, noor. post. Tall. peapost. — van. post., arvates 16. okt. 1935. a. Selliste, August, noor. post. Tall. peapost. — van. post., arvates 16. okt. 1935. a. Rahula, August (end. Friedberg), noor. post. Tall. peapost. — van. post., arvates 16. okt. 1935. a. Kangur, Jaan, noor. post. Tall. peapost. — van. post., arvates 16. okt. 1935. a.

Kõrgendatakse palka:

Rannaveski, Julian, meh. kand. Läänemaa t.t.v. — Kr. 57, arvates 1. okt. 1935. a. Liiv, Voldemar, meh. kand. Pärnumaa t.t.v. — Kr. 57, arvates 1. okt. 1935. a. Freirik, Karl, meh. kand. V.-Maarja ptk. — Kr. 57, arvates 1. nov. 1935. a.

Vallandatakse ametist:

Ojakivi, Olev, mont. Toila ptk., arvates 20. sept. 1935. a. B. Eraseaduse § 4186 põhjal. Gabriel, Herbert, noor. post. Türi ptk., arvates 25. sept. 1935. a. B. Eraseaduse § 4186 põhjal. Kaldro, Nikolai, noor. post. Tartu ptk., arvates 1. okt. 1935. a. enda palvel. Paal, Mikkel, mont. Pärnumaa t.t.v., arvates 3. okt. 1935. a. B. Eraseaduse § 4186 ja Riigiteen. seaduse §§ 2 ja 22 põhjal, parandamata haiguse tõttu. Pantalon, Peeter, van. post. Võru ptk., arvates 16. okt. 1935. a. B. Eraseaduse § 4186 ja Riigiteen. seaduse §§ 2 ja 22 põhjal, parandamata haiguse tõttu. Heruvimov, Inna, 3. j. ametn. Võru ptk., arvates 16. okt. 1935. a. Riigiteen. seaduse § 39 p. 4. lit. b. põhjal, parandamata haiguse tõttu. Trik, Ida, 3. j. ametn. Tall. peapostk., arvates 1. okt. 1935. a. Riigiteen. sead. § 40. põhjal, teenistuse huvides. Vender, Kristof, noor. post. Jõhvi ptk., arvates 16. okt. 1935. a. B. Erasead. § 4186 põhjal. Järv, Aleksander, 1-b j. ametn. Narva ptk., arvates 24. okt. 1935. a. omal palvel. Jurle, Elfriede, 3. j. ametn. Tall. telef. v., arvates 1. nov. 1935. a. Riigiteen. seaduse § 39 punkt 4, lit. b. põhjal, parandamata haiguse tõttu.

Kustutatakse p.t.t. ametkonna teenijate nimekirjadest:

Vöölmann, Johannes, noor. post. Rakke ptk., arvates 18. okt. 1935. a. surma puhul. Kuuskmäe, Voldemar, van. post. Narva ptk., arvates 27. okt. 1935. a. surma puhul.

Mitmesugust:

Kuna Sonda ptk. ülema Johannes Ranno haigus 30 nädalat korduvalt on kestnud, siis lõpetatakse temale Riigiteenistuse seaduse § 29 põhjal palgamaksmine, arvates s. a. 8. septembrist.

Käskkirjaga nr. 6. — 16. mail 1935. a. postivalitsusse palgatud ajutine töötaja Johannes Treimann vallandatakse ametist tarvituse möödumisel, arvates 1. okt. 1935. a.

Jõhvi ptk. kojamehele Rudolf Arro'le antav priikorter on hinnatud Kr. 5,82 kuus, küte Kr. 50.— ja valgustus Kr. 12.— aastas, arvates 1. sept. 1935. a. Põlva ptk. 4. j. ametn. Eleonore Krull'ile on herra Teedeministri nõusolekul lubatud üheaastane palgata puhkus, arvates s. a. 11. okt.

Eesti Vabariigi kod. Johannes Treimann, 23 a. vana, nimetatakse postivalitsusse aj. töötajaks uksehoidja J. Meose haiguse ajaks, arvates 14.—17. okt. palgaga Kr. 2.— päevas, ilma arstiabita ja muude lisatasudeta.

Postiametkonna teenistuslikke teateid.

Nimetatakse ametisse:

Arro, Rudolf — kojameheks palgaga Kr. 43 kuus Jõhvi ptk., arvates 1. sept. 1935. a. Salu, Artur, end. mont. Järvamaa t.t.v. — mont. palgaga Kr. 57 kuus Türi ptk., arvates 25. sept. 1935. a. Villenthal, Robert, end. mont. Tall. telef. v. — mont. palgaga Kr. 58 kuus Tall. telef. v., arvates 1. okt. 1935. a. Pitsal, Hilda, ajut. töötaja Pärnu-Jaagupi ptk. — 4. j. ametn. vabateen. Pärnu-Jaagupi ptk., arvates 1. okt. 1935. a. Sulg, Endel meh. õpil. Järvamaa t.t.v. — mont. palgaga Kr. 57 kuus Järvamaa t.t.v. asuk. Paides, arvates 1. okt. 1935. a. Kaasik, Boris, meh. õpil. Narva telef. v. — mont. palgaga Kr. 57 kuus Narva telef. v., arvates 1. okt. 1935. a. Haller, Julius, üleajateen. kaitsesväes — noor. post. Tartu ptk., arvates 1. okt. 1935. a. Jalakas, Helmi, end. ametn. Tall. telef. v. — 4. j. p.t.t. am. Tall. telef. v., arvates 9. okt. 1935. a. Vaga, Vassily, valvur Piirivalves — noor. post. Kuressaare ptk., arvates 7. okt. 1935. a. Trik, Ida, end. ametn. Tall. peapostk. — 3. j. ametn. Tall. peapostk., arvates 17. okt. 1935. a. Sarapuu, Johannes, remonttöölaine Tallinna telef. v. — mont. palgaga Kr. 57 kuus Abja ptk., arvates 20. okt. 1935. a. Prants, Friedrich, end. ametn. Võru ptk. — noor. post. Elva ptk., arvates 23. okt. 1935. a.

Nimetatakse ptt. mehaaniku kandidaadiks:

Toom, Viktor, meh. õpil. Saaremaa ttv. — meh. kandidaadiks Saaremaa ttv., arvates 11. okt. 1935. a.

Määratakse uue ameti peale:

Soo, Jaan, noor. post. Abja ptk. — 4. j. ametn. Abja ptk., arvates 16. sept. 1935. a. Isop, Gustav, mont. palgaga Kr. 62 kuus Türi ptk. — van. post. Türi ptk., arvates 25. sept. 1935. a. Mikk, Antony, ülem Orissaare IV kl. ptk. — 1b j. ametn. Tall. peapostk., arvates 9. okt. 1935. a. teenistuse huvides ja enda nõusolekul. Alver, Viktor, 3. j. ametn. Leisi ptk. — ülema aj. kt. Laimjala V kl. ptk., arvates 19. okt. 1935. a. teen. huvides ja enda nõusolekul. Noormets, Eduard, ülem Laimjala V kl. ptk. — ülema aj. kt. Orissaare IV kl. ptk., arvates 22. okt. 1935. a. teenistuse huvides ja enda nõusolekul.

Paigutatakse ümber:

Treufeldt, Karoline, 3. j. ametn. Viljandi ptk. — 3. j. ametn. Kolga-Jaani ptk., arvates 18. sept. 1935. a., teenistuse huvides ja enda nõusolekul. Küla, Johannes, 4. j. ametn. Kolga-Jaani ptk. — 3. j. ametn. Sonda ptk., arvates 21. sept. 1935. a., teen. huv. ja enda nõusolekul. Paaver, Alfred, 3. j. ametn. Narva-Jõesuu ptk. — 3. j. ametn. Mäetaguse ptk., arvates 3. okt. 1935. a., teen. huvides. Alus: Teedeministri resoluts. 5. IX 1935. a. Olari, Ain, 3. j. ametn. Mäetaguse ptk. — 2b j. ametn. Narva-Jõesuu ptk., arvates 6. okt. 1935. a., teenistuse huvides ja enda nõusolekul. Liiv, Voldemar, meh. kand. Tartu telef. v. — meh. kand. Pärnumaa t.t.v. asuk. Pärnus, arvates 10. okt. 1935. a., teenistuse huvides. Pukk, Mikkel, 1. j. ametn. Tartumaa t.t.v. asuk. Tartus — 1. j. ametn. Tartumaa t.t.v. asuk. Valgas, arvates 16. okt. 1935. a., teenistuse huv. ja enda nõusolekul. Leppik, Marta, 2b j. am. Võru ptk. — 2b j. am. Juuru ptk., arvates 21. okt. 1935. a., omal palvel ja kulul. Lang, Hermann, noor. post. Elva ptk. — noor. post. Toila ptk., arvates 23. okt. 1935. a., teen. huvides. Pokats, Johanna, 4. j. ametn. Juuru ptk. — 4. j. ametn. Võru ptk., arvates 25. okt. 1935. a. omal palvel ja kulul.

Kinnitatakse ametijärgus:

Peets, Johannes, ülema abi aj. kt. Võru II kl. (I aste) ptk. — ülema abiks, arvates 1. okt. 1935. a. Kustavus, Karl, ül. abi aj. kt. Sonda III kl. ptk. — ülema abiks, arvates 1. nov. 1935. a. Aav, Oskar, 4. j. am. aj. kt. Kuressaare ptk. — 4. j. ametn., arvates 1. nov. 1935. a.

Kõrgendatakse ametijärgus:

Teras, August, noor. post. Narva ptk. — van. post., arvates 16. okt. 1935. a. Kiviselg, Karl, noor. post. Pärnu ptk. — van. post., arvates 16. okt. 1935. a. Solmann, Robert, noor. post. Võru ptk. — van. post., arvates 16. okt. 1935. a. Belials, Hugo, noor. post. Tapa ptk. — van. post., arvates 16. okt. 1935. a. Nahkor, Julius, noor. post. Nõmme ptk. — van. post., arvates 16. okt. 1935. a. Kuuskmann, Evald, noor. post. Tall. peatelegr. — van. post., arvates 16. okt. 1935. a. Lauk, August, noor. post. Tartu ptk. — van. post., arvates 16. okt. 1935. a. Jura,

POSTLASTE KROONIKA

POSTIAMETKONNA JUUBILARE.

14. novembril s. a. oli Tallinna peapostkontori kirjadeosakonna juhataja hra Otsa 35-aastane teenistusjuubel ja tema abikaasa, Adele Otsa, kes sama kontori ametnik, 50. a. sünnipäev.

Sel puhul oli kontori ülema kabinetis aktus, kus kontiil ja postiametkonna direktori ütlesid tervitust. Juubilaridele anneti kaasteenijate poolt kink ja õhtul oli tujuküllane koosviibimine.

*

Detsembrikuus peapostkontori ametnike kogu korraldab kontoriülema hra M. Ruubeli 10-aastase ülemaks oleku ning peakontori 15-aastase teenistuse tähistamiseks koosviibimise.

LÜHITEATEID POSTIAMETKONNAST

Kutseühingu Tartu osakond kavatsab korraldada eestikeele ja administratiiv-ala kursused. Osakond palus sel puhul erikapitalist Kr. 200.— toetust. Raha puudusel andis erikapital kursusteks Kr. 60.—.

Peapostkontori ametnike kogu sai samaks otstarbeks Kr. 60.—, mille juures tehti kogule tingimuseks, et võimaldataks kursustest osa võtta kõigil Tallinna p.-t.-t. teenijail.

*

Lasteabirahade palvete otsustamine jäi raha puudusel erikapitali järgmiseks koosolekuks, mis peetakse 9. detsembril.

*

Peapostkontori sissekäigu kohale paigutati kell, mille järgi tunti juba ammugi tarvidust.

*

POSTITEENIJATE KUTSEÜHINGU TALLINNA OSAK. TEGEVUSEST.

1) Osakonna jõuluõhtu korraldatakse 20. detsembril Kaubandus-tööstuskoja ruumides. Õhtu esimene osa on mõeldud noortele — lastele, teine osa täiskasvanuile. Õhtul on vastav eeskava: oma laulukoor, jõuluvana, kingid, tants jne.

2) Osakonnal tegutseb kolm ringi ja laulukoor. Tennisring on kõige vanem.

2—3 a. tagasi asutati esperanto ring. Tänavu sügisel asutati mänguring ja laulukoor.

Mänguring on pidanud rea võistlusi males ja bridžis, nii oma teenijate kui võõrastega. Asja vastu on märgata huvi.

Laulukoor asutati tänavu juba kolmat korda 10 a. kestes. Alati on koor paari aastase tegevuse järgi vaibunud. Loodame ja soovime, et praegu asutatud koori iga oleks püsivam. Laulukoorist osavõtt on elav ja laul areneb soodsalt.

3) Tallinna osakonna Pirta puhkekodu üldruum (klubiruum) on tänavu esimest korda ka talvel avatud. Pühapäeviti on ruum kätetud, et suusatajad ja jalutajad võiksid seal puhata, end soendada. See osutus võimalikuks seetõttu, et majahoidja R. Kroon elab kogu talve Pirital osak. majas.

ALFRED PIELBUSCH †.

28. oktoobri hommikul suri Tallinna telefonivõrgu ülema abi Alfred Pielbusch.

Kadunu sündis 3. apr. 1891. a. Läänemaal Massu vallas. Lõpetas Pärnu linnakooli 1909. a. Astudes postiametkonna teenistusse, lõpetas 1911. a. Riias tehnikute kooli ja 1927. a. Tallinna kolledži. Teenis esmalt Pärnus, siis Riias, Ekaterinburgis, Tomskis ja Eesti vabariigi ajal võrguülema abi kohal.

Elujõulise mehe murdis maha haigus — pimesoole põletik, mis oli võtnud surnase ilme, et ka haigemaja ja operatsioon enam ei päästnud.

Kadunu oli lesk ja teistkorda abiellumiseks oli kihlatud prl. Alma Siivart'iga (am. Keila ptk.), kellega teda ka haigemajas abiellu registreeriti umbes 12 tundi enne surma.

Matmine oli 30. okt. Kaarli kirikust Rahumäele.

Ihusaks kombeks on postlastel saata lahkunud kaasteenijat tema viimisel matsel teekonnal. Kirikusse oli kogunenud sajad kaasteenijad telefonivõrgust ja teistest asutustest. Kadunu oli Tallinna Meestelaulu Seltsi liige. Seltsi laulukoor võttis osa kirstupanekust kui ka matustest. Kirstu. eel kanti 8 pürga.

Inglise postiteenijate kutseühing pööras peakoosolekul vastuvõetud resolutsiooni põhjal postivalitsuse poole ettepanekuga vähendada kirjajandjate maksimaal kanderaskust, toonitades, et iseäranis raske on suure tänavaliikumise tõttu kirjajandjatel ratastel vedada kaassas rasket posti.

Poola p.-t.-t.-valitsusel on korda läinud väliskapitali abiga automatiseerida telefoni keskjaame, panna kaugekõnede kaableid (400 km. pikkuses) ja ehitada neli pikalaine raadiojaama Varssavis, Radomis, Krakovis, Gdynias. Varssavis on ka kolm lühilaine jaama. Varssavi raadiojaam on üks parimaid Euroopas ja on ühenduses Põhja- ja Lõuna-Ameerika ning Jaapaniga. Gdynia on peale pikalaine jaama veel kaldajaam. Peale selle on veel ehitatud 7 raadio saatejaama Varssavis, Vilnos, Poznanis, Katowices, Krakovis, Lvovis ja Lodzis. Varssavi saatejaam (120 kv.) oli alles hiljuti tugevaim Euroopas.

Poolas langes 1931. a. peale p.-t.-t. tegevus. 1. oktoobrist 1934 alandati tariife 5—20%, mis mõjutas elustavalt p.-t.-t. tegevust.

Lätis hakkas käesoleva aasta mais ilmuma nädala- ja kuukirjana uus postiajakiri „Pasta un telegrafa vestnesis“. See on postivalitsuse ametlik häälekandja. Iganädalane ametlik osa sisaldab vajalikud ringkirjad ja ilmub 10—20 leheküljelisena. Teine, mitteametlik osa ilmub kord kuus 40 leheküljelisena. Sisuks on vastavate eriteadlaste artiklid ptt igalt alalt. Iga postiasutus saab neist mõlemaist osadest ühe eksemplari hinnata. Mitteametliku osa tellimise hind on 3 latti, mõlemad koos 5 latti aastas. („Esp. servo“).

Vatikan, paavsti riik, omab oma postikorralduse, milline loodud juba 1460. aastal. Hulga aja kestes juhtisid seda krahvid Taxised. 1870. a. aga kindral Cadorna marssis lgavesse Linna ja sellega lõppes ka paavsti riigi posti olemasolu, mis oli kestnud ligi 400 aastat. Nüüd jälle on Vatikanil oma post, telegraaf ja ka raadiojaam. Vatikanis uus konstitutsioon kinnitati 7. juunil 1927. a.

Vatikanis postkontor on väga moodne. Operatsiooniruumes asuvad läikivad poleeritud laud ja kassad uhkete peegeldatavast klaasist barjääridega. Märkimisväärne on see, et postkaart Vatikanist Rooma maksab 50 centesimi, kuna kohalik kaart Roomas maksab ainult 15 centesimi. Vatikanis post peab ka Roomat „välismaaks“. Muidugi on Vatikanil ka oma postmargid. („La Interligilo“).

Jaapani postivalitsus annab välja siidist postmargid. Pildid markidel kujutavad vaateid siidi tootmisest. Selle uudiseiga p.-valitsus loodab mõjuvalt propageerida siidi tarvitamist ja sellega soodsalt mõjutada siidi tööstust.

(„La Interligilo“.)

„American Trust Co.“ San-Franciskos on välja töötanud uue telegraafi-koodeksi, mis võimaldab 3 tähega samapalju teksti, kui endine koodeks 5 tähega. Nii on kokkuhoid 40%. Tähed on rühmitatud 10 kaupa = 3 × 3 + 1, kusjuures viimasega saadakse kontrollõige ülekande kohta.

Tähendatud süsteemi nimeks on „Meisenbach Three Letter Code“ (Meisenbachi kolmetähe koodeks) ja mõeldud on ta kaubanduslikeks otstarbeks ja panga telegrammide jaoks.

(„La Interligilo“.)

Välismaade postiteateid.

Londonis transporteerib kirju ja postpakke nelikümmend rongi, millised juhtideta sõidavad inglise pealinna tänavate all. Nad liiguvad maa-alusel elektriraudteel, 80 jalga maapinna all ja transporteerivad igapäev umbes 30.000 kotti posti. Nimetatud raudtee, londonlaste hüüdnimega „toru“, on ainuke oma-sarnane ja võimaldab kiireimat posti transporteerimist ning kätetoimetamist. Iga vagun (27 jalga pikk) mahutab 4 kärü, iga kärü mahutab 15 kotti kirja- või tühjendamis- ja üldse posti toimetamisel maapealsetesse postiasutistesse tarvitatakse minimaalselt inimese tööjõudu. Iga jaam on varustatud liftidega, mõned omavad veel liikuva lindi ehk elevaatori. Kogu liiklemist juhib ainult üks inimene vastavast juhtimisruumist. Temal tarvitseb teha vaid ühe käeliigutuse ühendusnupule, et elektrivoolu katkestada ja panna seisma kõike ronge vastavas osakonnas. Jaamade vahel

rongid sõidavad umbes 55-kilomeetrilise tunnikiirusega. Jaama lähedal raudtee veidi tõuseb kõrgemale ja juhtiv roobas jääb vooluta. Selle tagajärjel rongi kiirus väheneb pikkamööda, kuni jõudes nõlvaku tipule — jaama lähedal, jääb rong täiesti seisma. Mõne sekundi pärast ta saab uut voolu ja sõidab aeglaselt jaama. Kui see rong peab peatama jaamas, siis ta sõidab kuni pidurdamise kohani, mis on vooluta ja varustatud automaatsete piduritega. Jaamast väljudes, raudteel on kallak, mille abil rong saab omale kiirust. Kolmes määratud kohas, elektrivoolu katkestuse juhiks, on asetatud tagavara vedurid, millised omavad küllaldaselt jõudu et vedada 2 rongi läbi terve raudtee 20-km. tunnikiirusega.

*

Inglise postiajakiri „The Post Office Magazine“, mis hakkas ilmuma jaanuaris 1934, trükitakse 170.000 eksemplaris.

Nõrras kavatsetakse kogu telefoni-võrk automatiseerida, panna maa-alused kaablid, ehitada kõrgepinge liin Dronht-reimi ja Vädsö vahele (1665 kl.), üle-kaande liin Oslo-Vädsö (2162 kl.) ring-häälingu jaoks jne. Kõik need tööd on ette nähtud valitseva tööpuuduse vähen-damiseks. („La Interligilo“).

Tonga de Nivafooni saarel, Vaikses ookeanis, elutseb ainult üks val-ge 1275 pärismaalase seas. Korallirah-nud ja veelused kaljud ei võimalda seal suurte aurikute randumist väikeses sada-mas. Kui möödasõitev laev teatab, et tal on posti saarele, siis kaks pärismaa-last ujuvad laeva juure. Saabudes lae-vani, visatakse plekk-karpi paigutatud post neile merre. Hoolimata haigest ja mõõgakaladest tuuakse post nagu män-gides kaldale, kuna teised pärismaalased saarel neid omapäraseid postiljone jul-gustavad suure rõõmukisaga. („La Inter-ligilo“).

Tokios on postisaadetiste postile andmiseks isearaline hõlbustus. Nimelt, kirjakandjad sõidavad äride ja kontorite avamise ajal läbi tänavate postkastidega, millised kinnitatud jalgratte külge. See-juures teatavad nad megafooniga oma lä-bisõitu.

(„La Interligilo“.)

Ado Iverson 50-aastane.

13. novembril 1935. a. pühitses Valga veojaoskonna raamatupidaja Ado Iverson oma 50-ne aasta sünnipäeva.

Iverson on sündinud 13. XI 1885. a. Hummulis vallas Valga maakonnas. Kas-vas üles Patkõla vallas. Hariduse sai al-gul Patkõla vallakoolis ja hiljem Valga linnakoolis, mille lõpetas 1906. a. Peale kooli lõpetamist asus Iverson teenistusse kantseleiametnikuna Valga veojaoskonda, kus teenis kuni Eesti vabariigi alguseni. Eesti ajal määrati Iverson Valga veo-jaoskonna raamatupidajaks.

Iverson on oma ametialal kõigiti kor-rektne ja oma kaasteenijatele hea nõu-andja ning igati vastutulelik, mispärast ta on ka väga heas lugupidamises oma ülemuse ja kaasteenijate juures.

Iverson on osa võtnud innukalt kutse-ühingu tegevusest, on algusest peale ol-nud Kontorijõudude kutseühingu liige ja ka mitmel korral Valga osakonna juha-tuse liige ning igati kutsetegevust toe-tanud.

Ka väljaspool oma teenistust on osa võtnud energiliselt seltskonnategevusest. On kauaaegne Valga Raudteelaste Tarvi-tajate-Ühingu rev.-kom. esimees, Valga Ühispanna nõukogu esimees jne.

Sünnipäeva hommikul äratasid teda kaastaaenijad muusika ja lauluga ning andsid üle väärrika kingituse.

Kaasteenijad soovivad temale veel pal-ju tervist ja palju aastaid.

Töölisnõukogu valimised IV liini jaoskonnas.

Augusti- ja septembrikuu jooksul toi-musid töölisnõukogu valimised IV (Tartu) liini jaoskonnas.

Töölisnõukogu liikmete kandidaate seati üles 7. Valimistest võttis osa 276 hääle-õiguslikust töölisest 255. Töölisnõukogus-e valiti hääletenamuse järjekorras Krist-ian Selgis 167 häälega, Jaan Leeto 126 häälega ja Johannes Kruusmann 103 hää-lega; neile asetäitjaks jäid: R. Raba

77 häälega, P. Korsakov 30 häälega ja V. Kulak 18 häälega. Viimased viis valiti järelvalimistel, sest esimesel valimisel ei saanud nad seaduses ettenähtud arvul hääli.

Nimetatud valimised olid teistkordsed, sest esimesed valimised ei leidnud vanema tööinspektori poolt kinnitamist mõningate vormiliste vigade pärast. Ka teistkord-sete valimiste peale avaldati endiste töö-lisnõukogu liikmete poolt protesti. Vanem tööinspektor jättis aga protesti, kui põh-jendamata, tagajärjeta ja kinnitas valimi-sed. Ka töökaitse- ja sotsiaalkindlustuse osakonna direktor, kellele esitati edasi-kaebus, jättis kaebuse tagajärjeta ja kin-nitas tööinspektori otsuse.

Vabadusristi kavaleride ja nende perekondade pensionid ei kuulu vähendamisele.

Pensionide ja toetusrahade korralda-mise seaduse muutmise seaduse, mis an-tud Riigivanema poolt dekreedina 18. okt. s. a. (RT 91 — 1935, art. 750) ei kuu-lu vähendamisele nimetatud sea-duse § 2 ettenähtud määral peale seniste erandite (s. o. pensionide, mis on mää-ratud või määratakse teenistuskohuste täitmisel või selle tagajärjel saadud hai-guste, mürgituste, haavade või vigastuste eest või teenistuskohuste täitmisel või selle tagajärjel surma saanud või saadud haavadesse või vigastustesse või teenistuses saadud ägedate külgehaakavate haiguste kätte surnud isikute perekondadele) ka pensionid, mis on määra-tud Vabadusristi kavaleri-dele või nende perekonda-dele.

Postiteenijatele anti kõrgendusi.

Kõrgenduskomisjoni koosolekud peeti 11. ja 12. oktoobril. Komisjoni kuulusid: Posteli poolt — härrad Pull, Pitka ja Böstrov. Keskjuhataste poolt: A. Grün-berg, A. Tops, R. Kroon (am. rühmast) ning J. Martinson, E. Zääro ja E. Kuk-k (postiljonide rühmast).

Vabu kohti üle riigi oli järgmiselt:

I j. kiirtöötajaks 1 — seati üles 1 kandid.			
II „ „ „ 2 „ „ 1 „			
Van. am. „ kohti 3 „ „ 11 „			
Ia järgu koht 1 „ „ 14 „			
Ib „ „ 2 „ „ 15 „			
IIa „ „ 6 „ „ 24 „			
IIb „ „ 1 „ „ 23 „			
III „ „ 11 „ „ 38 „			

Vanema postiljoni kohti oli 13, seati üles 28 kand. Vabateenijate koosseisust viidi ametnike koosseisu 13.

Nagu näha, on vakantkohtade arv väga väike ja sellepärast kõrgendusesaamise lootusi vähe.

Kõrgendused on juba direktori poolt antud, peale mõne üksiku.

Postiametkonna tehnilise ühingu tegevusest.

Ametkonna tehnilise ala teenijate amet-järkudes kõrgendamise komisjon istus koos 7. novembril Postivalitsuses. Teeni-jate esindajatenä võtsid komisjoni tööst osa A. Merilaid, E. Elme ja O. Puusep. Kõrgendusi oli käesoleval aastal öieti vähe, nimelt:

I järgu jaoskonna juhatajaks . . . 1
Vanemaks mehaanikuks 2
I järgu mehaanikuks 5
I järgu montööriks 5
Komisjon esitas direktorile kõrgenda-miseks vastavad kandidaadid.

Kuuldavasti on teedeministeeriumile al-luvate ametkondade teenijate vormivaru-stust saajate tabel valitsuse poolt kinnita-tud, kusjuures postiametkonnale postiva-litsuse poolt esitatud kujul. Seega saavad nüüdsest peale vormivaru-stust ka võrkude jaoskondade juhatajad.

Raudteelaste välismaine kroonika.

Tšehhoslovakkias moodustati eriline kom-isjon üldise liiklemise plaani väljatöö-tamiseks.

Umbes aasta tagasi pani raudteede minister valitsusele ette moodustada eri-line komisjon üldise liiklemise plaani väl-jatöötamiseks. 4. septembril k. a. tuli valitsuse otsuse põhjal komisjon kokku esimesele istangule. Enne tööd algust pi-das minister kõne, milles ta järgmisi mõtteid esile tõi.

„On vaja,“ ütles minister, „teha kind-laks kuivõrd kõik meil tarvitusel olevad liiklemisvahendid praeguse aja ja tule-viku liiklemise vajadustele vastavad, jõuda selgusele nende funktsioonide kohta vajaduste seisukohalt, valmistada ette nende koostööd ja tööaotust ning töö-tada välja üldine plaan liiklemise täius-likumaks muutmiseks ja väljaarendami-seks. Tuleb selgitada üksikute liiklemis-vahendite rahanduslikud alused, vahen-dite väärtus ühiskonna teenistuses ja võrreldes neid, luua alused tariifide kind-laksmääramiseks.“

Komisjoni esimees professor insener Záhorský avaldas arvamist, et probleem on lahendatav tehniliselt, sest et teadus, tehnika ja kogemused selleks küllalt alu-seid annavad.

Belgia raudteelaste nõudmised.

Arvestades elukalliduse tõusuga belgia vääringu devalvatsiooni tagajärjel, nõua-vad belgia raudteelased üldist palkade kõrgendust 5% suuruses, samuti lisata-susid elukalliduse rajoonide järele ja muid lisatasusid, mida enne kriisi makseti. Ka pensionide kõrgendamist nõutakse. Kuna Belgias on maksev seadus, mis näeb ette palkade muutmist elukalliduseindeksi jä-rele, siis nõustus valitsus palkade kõr-gendusega 5% ulatuses alates 1. oktoob-rist k. a. Raudteelased aga nõuavad pal-kade kõrgendust alates juba 1. augustist k. a., sest et elukalliduse tõus algas sel-lest ajast. Valitsusele esitati sel puhul märgukiri.

Austria korraldab raudtee ja jõu-vankrite vahekordi.

Raudteede ja jõuvankrite omanike selt-side esindajatest on kutsutud ellu eriline asutus, kelle ülesandeks on reguleerida raudteede ja jõuvankrite vahekordi liikle-mise alal. Selle asutuse otsuse kohaselt kuulub kauba vedu kuni 30 kilomeetri kauguseni jõuvankritele. Vedude puhul üle 30, kuid mitte kaugemale kui 50 kilo-meetrit, otustatakse igakord mis on ots-tarbekohasem — kas vedu jõuvankritega või raudteega. Vedod kaugemale kui 50 kilomeetrit kuuluvad raudteele. Vasta-valt sellele muudavad raudteed oma kau-baveo liiklemise korraldusi ja spetsiali-seeruvad kaugevedude suunas.

Detsembri numbris toome ülevaate postlaste rahvusvahelise organi-satsiooni J. P. T. T. tegevusest 1932–1935 a.

Vastutav ja tegev toimetaja Aleksander Lepp.

Tallinna Eesti Kirjastus-Ühisuse trükikoda, Pikk t. 2. 1935.

Väljaandja Eesti Raudteelaste Keskühing.